

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2023 m. gruodžio 21 d.*

Turinys

I.	Teisinis pagrindas	6
A.	FIFA įstatai	6
B.	FIFA tarptautinių rungtynių reglamentas	8
C.	UEFA įstatai	8
II.	Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai	10
A.	<i>Superleague</i> projektas	10
B.	Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai	11
III.	Procesas Teisingumo Teisme	16
IV.	Dėl priimtumo	17
A.	Dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo procedūrinių sąlygų ..	17
B.	Dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio	18
C.	Dėl ginčo tikrumo ir Teisingumo Teismui pateiktų klausimų svarbos	19
V.	Dėl prejudicinių klausimų	20
A.	Pirminės pastabos	20
1.	Dėl pagrindinės bylos dalyko	20
2.	Dėl Sąjungos teisės taikymo sportui ir sporto asociacijų veiklai	22
3.	Dėl SESV 165 straipsnio	24
B.	Dėl pirmojo–penktojo klausimų dėl konkurencijos taisyklių	26

* Proceso kalba: ispanų.

1. Dėl pirmojo klausimo dėl SESV 102 straipsnio aiškinimo, kai esama taisyklių dėl išankstinio leidimo organizuoti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat dėl klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose	28
a) Dėl sąvokos „piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi“	28
b) Dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi egzistavimo pripažinimo	29
c) Dėl taisyklių dėl išankstinio leidimo organizuoti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose kvalifikavimo kaip piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi	31
2. Dėl antrojo klausimo dėl SESV 101 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kai esama taisyklių dėl išankstinio leidimo organizuoti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose	34
a) Dėl veiksmų, kurių „tikslas“ ar „poveikis“ yra pažeisti konkurenciją, sąvokos ir dėl tokių veiksmų egzistavimo pripažinimo	34
1) Dėl veiksmų, kurių „tikslas“ trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, egzistavimo pripažinimo	35
2) Dėl veiksmų, kurių „poveikis“ yra trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, egzistavimo pripažinimo	37
b) Dėl taisyklių dėl išankstinio leidimo rengti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat dėl klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose kvalifikavimo kaip įmonių asociacijos sprendimo, kurio „tikslas“ riboti konkurenciją	37
3. Dėl trečiojo klausimo dėl SESV 101 straipsnio 1 dalies ir 102 straipsnio aiškinimo tais atvejais, kai imamasi veiksmų sankcijomis grasinti klubams ir sportininkams, dalyvaujantiems varžybose, kurioms nesuteiktas leidimas	39
4. Dėl penktojo klausimo, susijusio su galimybe pateisinti taisykles dėl išankstinio leidimo rengti varžybas, taip pat dėl klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose	39
a) Dėl galimybės pripažinti, kad SESV 101 straipsnio 1 dalis ir 102 straipsnis netaikomi tam tikriems konkrečioms veiksams	40
b) Dėl SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties	41
c) Dėl objektyvaus pateisinimo atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį	43
5. Dėl ketvirtojo klausimo dėl SESV 101 ir 102 straipsnių aiškinimo, kai esama taisyklių dėl teisių, susijusių su sporto varžybomis	45
a) Dėl teisių, susijusių su sporto varžybomis, turėjimo	45
b) Dėl teisių, susijusių su sporto varžybomis, eksploatavimo	46
c) Dėl galimo pateisinimo egzistavimo	49
C. Dėl šeštojo klausimo, siejamo su judėjimo laisvėmis	51

1. Dėl atitinkamos judėjimo laisvės identifikavimo	51
2. Dėl laisvės teikti paslaugas kliūčių egzistavimo	52
3. Dėl galimo pateisinimo egzistavimo	52
Dėl bylinėjimosi išlaidų	53

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Konkurencija – Vidaus rinka – Tarptautinių sporto asociacijų nustatytas reglamentavimas – Profesionalus futbolas – Privatinės teisės subjektai, turintys reglamentavimo, kontrolės, sprendimų priėmimo ir sankcijų skyrimo įgaliojimus – Išankstinio leidimo rengti varžybas, futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimo tose varžybose, taip pat su tomis varžybomis susijusių komercinių ir žiniasklaidos teisių eksploatavimo taisyklės – Lygiagretus ekonominės veiklos vykdymas – Varžybų organizavimas ir komercinis eksploatavimas – Atitinkamų komercinių ir žiniasklaidos teisių eksploatavimo taisyklės – SESV 101 straipsnio 1 dalis – Įmonių asociacijų sprendimas, kuriuo daroma žala konkurencijai – Antikonkurencinio „tiklo“ ir „poveikio“ sąvokos – Išimtis pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį – Sąlygos – SESV 102 straipsnis – Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi – Pateisinimas – Sąlygos – SESV 56 straipsnis – Laisvės teikti paslaugas suvaržymai – Pateisinimas – Sąlygos – Įrodinėjimo pareiga“

Byloje C-333/21

dėl *Juzgado de lo Mercantil de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas, Ispanija) 2021 m. gegužės 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2021 m. gegužės 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

European Superleague Company SL

prieš

Tarptautinę futbolo asociacijų federaciją (FIFA),

Europos futbolo federacijų asociaciją (UEFA),

dalyvaujant

A22 Sports Management SL,

Real Federación Española de Fútbol (RFEF),

Liga Nacional de Fútbol Profesional (LNFP),

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe ir O. Spineanu-Matei, teisėjai J.-C. Bonichot, M. Safjan, L. S. Rossi, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, J. Passer (pranešėjas) ir M. Gavalec,

generalinis advokatas A. Rantos,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2022 m. liepos 11 d. ir 12 d. posėdžiams,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *European Superleague Company SL*, atstovaujamos *avocat* J.-L. Dupont bei *abogados* B. Irissarry Robina ir M. Odriozola Alén,
- Tarptautinės futbolo asociacijų federacijos (FIFA), atstovaujamos *abogado* J. M. Baño Fos, *barrister* M. Hoskins ir *abogado* A. Pascual Morcillo,
- Europos futbolo federacijų asociacijos (UEFA), atstovaujamos *abogado* H. Brokelmann, *avocat* B. Keane, *barrister* S. Love bei *avocats* D. Slater ir D. Waelbroeck,
- *A22 Sports Management SL*, atstovaujamos *abogados* L. A. Alonso Díez, F. Giménez-Alvear Gutiérrez-Maturana, F. Irurzun Montoro ir *procurador* M. Sánchez-Puelles González-Carvajal,
- *Real Federación Española de Fútbol (RFEF)*, atstovaujamos *abogado* P. Callol García, *procuradora* B. González Rivero bei *abogados* T. González Cueto ir J. Manzarbeitia Pérez,
- *Liga Nacional de Fútbol Profesional (LNFP)*, atstovaujamos *abogados* D. Crespo Lasso de la Vega, Y. Martínez Mata, M. Pajares Villarroya, J. Ramos Rubio ir S. Rating,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Aguilera Ruiz ir A. Gavela Llopis,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vlácil,
- Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Farver Kronborg, V. Pasternak Jørgensen, M. Søndahl Wolff ir Y. Thyregod Kollberg,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller,
- Estijos vyriausybės, atstovaujamos, N. Grünberg,
- Airijos, atstovaujamos *Chief State Solicitor* M. Browne, taip pat A. Joyce ir M. Tierney, padedamų *barrister* S. Brittain,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos K. Boskovits,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A.-L. Desjonquères, P. Dodeller, T. Stehelin ir N. Vincent,
- Kroatijos vyriausybės, atstovaujamos G. Vidović Mesarek,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* D. Del Gaizo ir S. L. Vitale,
- Kipro vyriausybės, atstovaujamos I. Neophytou,

- Latvijos vyriausybės, atstovaujamos J. Davidoviča, K. Pommere ir I. Romanovska,
- Liuksemburgo vyriausybės, atstovaujamos A. Germeaux ir T. Uri,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér, E. Gyarmati ir K. Szíjjártó,
- Maltos vyriausybės, atstovaujamos A. Buhagiar,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos F. Koppensteiner,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Wiącek,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos P. Barros da Costa, R. Capaz Coelho ir C. Chambel Alves, padedamų *advogado* J. L. da Cruz Vilaça,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos E. Gane, L. Lițu ir A. Rotăreanu,
- Slovėnijos vyriausybės, atstovaujamos A. Dežman Mušič ir N. Pintar Gosenca,
- Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos E. V. Drugda ir B. Ricziová,
- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos O. Simonsson, M. Salborn Hodgson ir H. Shev,
- Islandijos vyriausybės, atstovaujamos J. B. Bjarnadóttir, padedamos advokato G. Bergsteinsson,
- Norvegijos vyriausybės, atstovaujamos F. Bersgø, L.-M. Moen Jünge, O. S. Rathore ir P. Wennerås,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Baches Opi, M. Mataija, G. Meessen, C. Urraca Caviedes ir H. van Vliet,

susipažinęs su 2022 m. gruodžio 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas, pirma, dėl SESV 101 ir 102 straipsnių ir, antra, dėl SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *European Superleague Company SL* (toliau – ESLC) ginčą su Tarptautine futbolo asociacijų federacija (FIFA) ir Europos futbolo federacijų asociacija (UEFA) dėl prašymo pripažinti, kad FIFA ir UEFA pažeidė SESV 101 ir 102 straipsnius, nurodyti nutraukti šiuos pažeidimus ir priimti įvairius nurodymus tiems subjektams.

I. Teisinis pagrindas

A. FIFA įstatai

- 3 FIFA yra privatinės teisės reglamentuojama asociacija, kurios buveinė yra Šveicarijoje. Remiantis 2020 m. rugsėjo mėn. redakcijos FIFA įstatų, kuriais remiamasi prašyme priimti prejudicinį sprendimą (toliau – FIFA įstatai), 2 straipsniu, jos tikslas, be kita ko, „organizuoti savo tarptautines varžybas“, „nustatyti taisykles ir nuostatas, reglamentuojančias futbolą ir su juo susijusius klausimus, bei prižiūrėti, kaip jų laikomasi“, taip pat „kontroliuoti visų formų futbolą imantis visų priemonių, kurios gali pasirodyti esą reikalingos arba rekomenduojamos, kad būtų užkirstas kelias įstatų, reglamentų, FIFA sprendimų ir futbolo taisyklių pažeidimui“ pasaulio lygmeniu.
- 4 Remiantis FIFA įstatų 11 ir 14 straipsniais, bet kuri konkrečioje šalyje veikianti „už futbolo organizavimą ir priežiūrą atsakinga asociacija“ gali tapti FIFA nare, su sąlyga, be kita ko, kad ji jau yra vienos iš šešių FIFA pripažintamų ir tų įstatų 22 straipsnyje nurodytų žemyninių konfederacijų, tarp kurių yra UEFA, narė ir iš anksto išsipareigoja laikytis FIFA ir žemyninės konfederacijos, kurios narė ta asociacija jau yra, įstatų, reglamentų, direktyvų ir sprendimų. Šiuo metu daugiau kaip 200 nacionalinių futbolo asociacijų yra FIFA narės. Remiantis FIFA įstatų 14 ir 15 straipsniais, turėdamos tokį statusą jos privalo, be kita ko, prižiūrėti, kad jų pačių nariai ar su jomis susiję asmenys laikytųsi FIFA įstatų, reglamentų, direktyvų ir sprendimų, taip pat užtikrinti, kad jų nepažeidintų visi su futbolu susiję subjektai, konkrečiai – profesionalų lygos, klubai ir žaidėjai.
- 5 Įstatų 20 straipsnio „Klubų, lygų ir kitų klubų susivienijimų statusas“ 1 dalyje nustatyta:
„Klubai, lygos arba kiti klubų susivienijimai, priklausantys asociacijai narei, yra jai pavaldūs ir turi būti jos pripažinti. Šių susivienijimų kompetencijos, teisės ir pareigos išdėstytos asociacijos narės įstatuose, o jų pačių įstatus ir reglamentus turi patvirtinti ta asociacija.“
- 6 Įstatų 22 straipsnio „Konfederacijos“ 1 ir 3 dalyse nustatyta:
„1. Tam pačiam žemynui priklausančios asociacijos narės yra susibūrusios į šias FIFA pripažintas konfederacijas:
<...>
c) Europos futbolo federacijų asociaciją – UEFA
<...>
Aplinkybė, kad FIFA pripažino kiekvieną konfederaciją, reiškia, jog jos privalo abipusiai ir besąlygiškai gerbti viena kitos įgaliojimus atitinkamose institucinių kompetencijų srityse, kaip nustatyta šiuose įstatuose.
<...>
3. Kiekviena konfederacija turi tokias teises ir pareigas:
a) laikytis FIFA įstatų, reglamentų ir sprendimų bei užtikrinti, kad jų būtų laikomasi;

- b) glaudžiai bendradarbiauti su FIFA visose srityse, susijusiose su 2 straipsnyje nurodyto tikslo įgyvendinimu ir tarptautinių varžybų organizavimu;
- c) savo tarpklubines varžybas organizuoti atsižvelgiant į tarptautinį tvarkaraštį;
- d) visas savo tarptautines varžybas organizuoti atsižvelgiant į tarptautinį tvarkaraštį;
- e) užtikrinti, kad be jos ir FIFA sutikimo nebūtų steigiami jokia tarptautinė lyga ar panašus klubų ar lygų susivienijimas;

<...>“

- 7 FIFA įstatų 24 straipsnyje nurodyta, kad FIFA organai yra, be kita ko, „teisėkūros organas“ – „Kongresas“, kuris yra „aukščiausioji instancija“, „strateginis ir priežiūros organas“ – „Taryba“ ir „vykdomasis, operacinis ir administracinis organas“ – „Generalinis sekretoriatas“.
- 8 Tų įstatų 67 straipsnis „Su varžybomis ir renginiais susijusios teisės“ suformuluotas taip:
  - „1. FIFA, jos asociacijos narės ir konfederacijos yra pirminiai visų teisių, kurios gali atsirasti iš jų jurisdikcijai priskiriamų varžybų ir kitų renginių, turėtojų, nenustatant apribojimų dėl turinio, laiko, vietos ir teisės. Prie tokių teisių priskiriamos visų rūšių turtinės teisės, garso ir vaizdo įrašymo, atgaminimo ir transliacijos teisės, žiniasklaidos teisės, rinkodaros ir reklamos teisės, taip pat teisės į intelektualinę nuosavybę, kaip antai teisės į skiriamuosius ženklus ir autorių teisės.
  - 2. Taryba nustato, kaip eksploatuojamos ir [kiek] naudojamos tos teisės ir tuo tikslu rengia specialias nuostatas. Taryba turi teisę spręsti, ar tas teises ketina eksploatuoti viena, ar kartu su trečiaisiais asmenimis arba deleguoti jų eksploatavimą tretiesiems asmenims.“
- 9 Tų įstatų 68 straipsnio „Leidimas transliuoti“ 1 dalyje nustatyta:
  - „Tik FIFA, jos asociacijos narės ir konfederacijos yra kompetentingos leisti transliuoti jų jurisdikcijai priklausančias rungtynes ir renginius, visų pirma garso ir vaizdo priemonėmis, nenustatant apribojimų dėl vietos, turinio, datos, technikos ar teisių.“
- 10 FIFA įstatų 71 straipsnyje „Tarptautinės varžybos ir rungtynės“ nurodyta:
  - „1. Taryba yra kompetentinga priimti visas tarptautinių varžybų ir rungtynių, kuriose dalyvauja rinktinės, lygos, klubai ir (arba) improvizuotos komandos, organizavimo taisykles. Jokios rungtynės ar varžybos negali vykti be išankstinio FIFA, konfederacijų ir (arba) atitinkamos asociacijos narės leidimo. Šią tvarką reglamentuoja Tarptautinių rungtynių reglamentas.
  - 2. Taryba gali priimti su tokiomis rungtynėmis ir varžybomis susijusias nuostatas.
  - 3. Taryba nustato kriterijus, pagal kuriuos leidžiama žaisti ypatingais atvejais, nenumatytais Tarptautinių rungtynių reglamente.
  - 4. FIFA gali priimti galutinį sprendimą dėl leidimo surengti bet kokias tarptautines rungtynes ar varžybas, išskyrus leidimą įgyvendinti Tarptautinių rungtynių reglamente numatytus įgaliojimus.“

11 Įstatų 72 straipsnio „Kontaktai“ 1 dalyje nustatyta:

„Bet kuris žaidėjas ar komanda, priklausanti asociacijai narei ar laikinajai konfederacijos narei, be FIFA sutikimo negali žaisti rungtynių ar turėti sportinio kontakto su kitu žaidėju ar komanda, nepriklausančia asociacijai narei ar laikinajai konfederacijos narei.“

12 Tų pačių įstatų 73 straipsnyje „Leidimas“ nustatyta:

„Visoms asociacijoms, lygoms ar klubams, priklausantiems asociacijai narei, leidžiama įstoti į kitą asociaciją narę arba dalyvauti varžybose tos asociacijos narės teritorijoje tik išimtinu atveju. Bet kuriuo atveju reikalingas abiejų asociacijų narių, atitinkamos (-ų) konfederacijos (-jų) ir FIFA leidimas.“

B. FIFA tarptautinių rungtynių reglamentas

13 Nuo 2014 m. gegužės 1 d. galiojančios redakcijos FIFA tarptautinių rungtynių reglamento 1 straipsnyje nustatyta, kad to reglamento tikslas yra numatyti leidimų suteikimo, pranešimų pateikimo ir kitus reikalavimus, kurie taikomi skirtingoms nacionalinėms futbolo asociacijoms FIFA narėms priklausančių komandų rungtynių ar varžybų organizavimui, tai pačiai nacionalinei asociacijai priklausančių komandų rungtynių ar varžybų, kai jos vyksta trečiojoje šalyje, organizavimui, taip pat rungtynių ar varžybų, kuriose dalyvauja nacionalinei asociacijai nepriklausantys žaidėjai ar komandos, organizavimui.

14 To reglamento 2 straipsnyje nustatyta, kad į jo taikymo sritį patenka visos tarptautinės rungtynės ir varžybos, išskyrus rungtynes, vykstančias per FIFA arba vienos iš jos pripažintų žemyninių konfederacijų organizuojamas varžybas.

15 Remiantis to reglamento 6 straipsniu, visoms tarptautinėms varžyboms turi būti suteiktas, nelygu atvejis, FIFA, atitinkamos žemyninės konfederacijos ir (arba) nacionalinių futbolo asociacijų FIFA narių, kurioms priklauso dalyvaujančios komandos arba kurių teritorinėje jurisdikcijoje tos rungtynės turi įvykti, leidimas.

16 To paties reglamento 7 ir 10 straipsniuose nustatyta, kad visoms „pirmos kategorijos tarptautinėms rungtynėms“, apibrėžiamoms kaip bet kokios rungtynės, kuriose dalyvauja dviejų nacionalinių futbolo asociacijų FIFA narių pirmosios rinktinės, turi būti suteiktas tiek FIFA, tiek žemyninės konfederacijos ir atitinkamų nacionalinių asociacijų leidimas. Atvirkščiai, remiantis FIFA tarptautinių rungtynių reglamento 8 ir 11 straipsniais, visoms „antros kategorijos tarptautinėms rungtynėms“, apibrėžiamoms kaip bet kokios rungtynės, kuriose dalyvauja tik vienai nacionalinei asociacijai atstovaujanti pirmoji rinktinė, kita tokiai nacionalinei asociacijai atstovaujanti rinktinė, keliuose iš tai pačiai nacionalinei asociacijai priklausančių klubų registruotų žaidėjų sudaryta komanda arba nacionalinės asociacijos aukščiausioje lygoje dalyvaujančio klubo pirmoji komanda, turi būti suteiktas tik žemyninių konfederacijų ir atitinkamų nacionalinių asociacijų leidimas.

C. UEFA įstatai

17 UEFA taip pat yra privatinės teisės reglamentuojama asociacija, turinti buveinę Šveicarijoje.

- 18 UEFA įstatų 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jos tikslai yra tokie:
- „a) spręsti visus su Europos futbolu susijusius klausimus;
  - b) propaguoti futbolą Europoje, vadovaujantis taikos, supratimo ir sąžiningo žaidimo dvasia, be jokios diskriminacijos politikos, lyties, religijos, rasės ar bet kokių kitų pagrindų;
  - c) stebėti ir kontroliuoti visų rūšių futbolo raidą Europoje;
  - d) rengti ir organizuoti visų rūšių futbolo tarptautines varžybas ir turnyrus Europos lygmeniu <...>;
  - e) neleisti, kad metodai ar praktika keltų pavojų rungtynių ar varžybų reguliarumui ar kad futbole pasitaikytų piktnaudžiavimo atvejų;
  - f) propaguoti ir saugoti Europos futbolo etikos normas ir gerą valdymą;
  - g) užtikrinti, kad sporto vertybės visada turėtų viršenybę prieš komercinius interesus;
  - h) perskirstyti iš futbolo gaunamas pajamas laikantis solidarumo principo ir remti reinvesticijas į visų lygių ir sektorių futbolą, ypač į masinį futbolą;
  - i) skatinti savo asociacijų narių vienybę, sprendžiant su Europos ir pasaulio futbolu susijusius klausimus;
  - j) apsaugoti savo asociacijų narių kolektyvinius interesus;
  - k) užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į įvairių Europos futbolu suinteresuotų subjektų (lygos, klubai, žaidėjai, sirgaliai) interesus;
  - l) veikti kaip vis[ai] Europos futbolo šeim[ai] atstovaujantis balsas;
  - m) palaikyti gerus santykius ir bendradarbiauti su FIFA ir kitomis FIFA pripažintomis konfederacijomis;
  - n) užtikrinti, kad jos atstovai FIFA veiktų sąžiningai ir vadovaudamiesi Europos solidarumo dvasia;
  - o) derinti savo asociacijų narių interesus, spręsti tarp jų kylančius ginčus ir padėti joms konkrečiais klausimais gavus iš jų tokią prašymą.“
- 19 Pagal šių įstatų 5 straipsnį bet kuri asociacija, įsteigta daugumos Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) narių nepriklausoma valstybe pripažintoje Europos šalyje ir atsakinga už futbolo organizavimą toje šalyje, gali tapti UEFA nare. Remiantis tų įstatų 7a straipsniu, toks statusas reiškia, kad atitinkamos asociacijos privalo laikytis UEFA įstatų, reglamentų ir sprendimų, taip pat užtikrinti, kad jų šalyje jų laikytųsi toms asociacijoms pavaldžios profesionalų lygos, klubai ir žaidėjai. Šiuo metu daugiau kaip 50 nacionalinių futbolo asociacijų yra UEFA narės.
- 20 Pagal tų įstatų 11 ir 12 straipsnius UEFA organai yra, be kita ko, „aukščiausioji institucija“ – „Kongresas“ ir „Vykdomasis komitetas“.

21 UEFA įstatų 49 straipsnyje „Varžybos“ nustatyta:

„1. UEFA vienintelė priima sprendimus dėl tarptautinių varžybų Europoje, kuriose dalyvauja asociacijos ir (arba) jų klubai, organizavimo ir atšaukimo. Ši nuostata netaikoma FIFA varžyboms.

<...>

3. Ne UEFA organizuojamoms tarptautinėms rungtynėms, varžyboms ar turnyrams, kurie žaidžiami UEFA teritorijoje, reikalingas išankstinis FIFA ir (arba) UEFA, ir (arba) kompetentingų asociacijų narių leidimas pagal FIFA tarptautinių rungtynių reglamentą ir UEFA Vykdomojo komiteto priimtas papildomas įgyvendinimo nuostatas.“

22 Įstatų 51 straipsnyje „Draudžiami santykiai“ nustatyta:

„1. Be UEFA sutikimo negalima sudaryti grupių ar sąjungų tarp UEFA narių asociacijų arba tarp lygų ar klubų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių skirtingoms UEFA narių asociacijoms.

2. UEFA narės arba joms priklausančios lygos ir klubai be atitinkamų asociacijų narių leidimo negali žaisti ar organizuoti rungtynių už savo teritorijos ribų.“

II. Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

A. Superleague projektas

23 ESLC yra pagal privatinę teisę Ispanijoje įsteigta bendrovė. Ji įsteigta profesionalaus futbolo klubų iniciatyva, kurie savo ruožtu įsteigti, nelygu atvejais, Ispanijoje (*Club Atlético de Madrid, Fútbol Club Barcelona* ir *Real Madrid Club de Fútbol*), Italijoje (*Associazione Calcio Milan, Football Club Internazionale Milano* ir *Juventus Football Club*) ir Jungtinėje Karalystėje (*Arsenal Football Club, Chelsea Football Club, Liverpool Football Club, Manchester City Football Club, Manchester United Football Club* ir *Tottenham Hotspur Football Club*). Remiantis nutartimi dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, ESLC tikslas – sukurti naujų tarptautinių profesionalaus futbolo varžybų projektą *Superleague*. Šiuo tikslu ji įsteigė arba numatė įsteigti tris kitas bendroves, iš kurių pirmoji turėtų užsiimti *Superleague* finansų, sporto ir drausmės valdymu, kai ši bus įsteigta, antroji – su tomis varžybomis susijusių žiniasklaidos teisių eksploatavimu, o trečioji – su tomis varžybomis susijusio kito turto eksploatavimu.

24 *A22 Sports Management SL* taip pat yra pagal privatinę teisę Ispanijoje įsteigta bendrovė. Jos deklaruojamas tikslas – teikti paslaugas, susijusias su profesionalaus futbolo varžybų rengimu ir administravimu, konkrečiai – su *Superleague* projekto kūrimu ir valdymu.

25 Dėl šio projekto pradžios reikia pasakyti, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą visų pirma nurodyta, jog ESLC įsteigę profesionalaus futbolo klubai ketino steigti naujas tarptautines profesionalaus futbolo varžybas, kuriose dalyvautų, viena vertus, nuo dvylikos iki penkiolikos profesionalaus futbolo klubų, turinčių „nuolatinių narių“ statusą, ir, kita vertus, tam tikras dar nenustatytas profesionalaus futbolo klubų, kurie turės „kvalifikaciją praėjusių klubų“ statusą ir bus atrenkami pagal nustatytą tvarką, skaičius.

- 26 Tas projektas buvo pagrįstas susitarimu dėl akcininkų ir investicijų, pagal kurią numatyta, pirma, sudaryti kelias sutartis, pagal kurias kiekvienas *Superleague* dalyvaujantis ar galintis dalyvauti profesionalaus futbolo klubas būtų susaistytas su trimis ESLC įsteigtomis ar turimomis įsteigti bendrovėmis ir kuriose būtų nustatyta, be kita ko, tvarka, pagal kurią tie klubai turėtų ESLC perleisti turimas žiniasklaidos ar komercines teises į tas varžybas, taip pat atlygis už toki perleidimą. Antra, buvo numatyta sudaryti kelias sutartis tarp tų trijų bendrovių, kad būtų koordinuojamas paslaugų, reikalingų *Superleague* valdyti, ESLC perleistoms teisėms naudoti ir ESLC lėšoms dalyvaujantiems klubams skirti, teikimas. Pats tų lėšų skyrimas buvo numatytas rašte, kuriuo *JP Morgan AG* įsipareigojo ESLC skirti *Superleague* sukurti ir laikinai ją finansuoti reikalingą finansinę paramą ir infrastruktūros subsidiją, suteikdama ne daugiau kaip 4 mlrd. eurų dydžio tarpinę paskolą, kol kapitalo rinkose bus išplatinta obligacijų emisija.
- 27 Galiausiai aptariamame susitarime dėl akcininkų ir investicijų buvo nustatyta atidedamoji sąlyga, pagal kurią *Superleague* įkuriama ir reikiamos lėšos tam tikslui suteikiamos tik FIFA ar UEFA pripažinus šias tarptautines varžybas ir jų atitiktį šių dviejų subjektų patvirtintoms taisyklėms, arba kompetentingoms administracinėms ar teisminėms institucijoms suteikus teisinę apsaugą, leidžiančią profesionalaus futbolo klubams, turintiems nuolatinių tų varžybų dalyvių statusą, dalyvauti jose nepažeidžiant jų priklausymo nacionalinių futbolo asociacijoms, profesionalų lygoms arba jų dalyvavimo šiose asociacijose, lygose ar tarptautinėse varžybose, kuriose jie iki tol dalyvavo. Šiuo tikslu tame susitarime buvo numatyta, be kita ko, kad apie *Superleague* projektą bus pranešta FIFA ir UEFA.

B. Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 28 Pagrindinė byla iškelta gavus ESLC ieškinį dėl komercinio sandorio, pareikštą *Juzgado de lo Mercantil de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas) prieš FIFA ir UEFA, prie kurio pridėtas prašymas taikyti apsaugos priemonės be jokių rungtynių principu grindžiamų diskusijų (*inaudita parte*).
- 29 Pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, šis ieškinys pareikštas po to, kai ESLC pradėjo *Superleague* projektą ir kai dėl jo paprieštaravo FIFA ir UEFA.
- 30 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad 2021 m. sausio 21 d. FIFA ir jos pripažįstamos šešios žemyninės konfederacijos, taip pat UEFA paskelbė deklaraciją, kurioje, pirma, pareiškė atsisakančios pripažinti *Superleague*, antra, kad visi profesionalaus futbolo klubai ir visi tose varžybose dalyvausiantys žaidėjai bus pašalinti iš FIFA ir UEFA organizuojamų varžybų, ir, trečia, kad visas tarptautines futbolo varžybas turi organizuoti arba leidimą joms suteikti kompetentingi subjektai, nurodyti FIFA ir žemyninių konfederacijų įstatuose. Toje deklaracijoje buvo konkrečiai tokia ištrauka:

„Neseniai žiniasklaidoje paskelbus gandus apie tam tikrų Europos futbolų klubų įkurtą uždarą Europos „Super League“, FIFA ir šešios konfederacijos <...> nori pakartoti ir nedviprasmiškai pažymėti, kad tokių varžybų nepripažins nei FIFA nei atitinkama konfederacija. Todėl visi tose varžybose rungtyniausiantys klubai ar žaidėjai neteks teisės dalyvauti jokiose FIFA ar jos konfederacijos organizuojamose varžybose.

Remiantis FIFA ir konfederacijų įstatais, visas varžybas turi organizuoti ar pripažinti atitinkamo lygmens kompetentingas organas, FIFA – tarptautiniu lygmeniu ir atitinkama konfederacija – žemyno lygmeniu.“

- 31 2021 m. balandžio 18 d. UEFA, Anglijos, Ispanijos ir Italijos futbolo asociacijos, taip pat tam tikros joms pavaldžios profesionalų lygos išplatino pranešimą, jame, be kita ko, buvo nurodyta, kad „atitinkamiems klubams bus uždrausta dalyvauti bet kokiose kitose varžybose nacionaliniu, Europos ar pasaulio lygmenimis, o iš jų žaidėjų galės būti atimta galimybė atstovauti nacionalinei rinktinei“.
- 32 2021 m. balandžio 19 d. ir 20 d. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad ESLC ieškinys yra priimtinas, ir be jokių rungimosi principu grindžiamų diskusijų prevenciškai priėmė keletą nurodymų, iš esmės skirtų paskatinti FIFA, UEFA ir, joms tarpininkaujant, jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas viso teismo proceso trukmės laikotarpiu nesiimti jokių veiksmų, galinčių neleisti ar trukdyti kurti *Superleague* ir profesionalaus futbolo klubams bei žaidėjams joje dalyvauti, ir ypač netaikyti jokių drausminių priemonių, jokių sankcijų, taip pat negrasinti imtis tokių priemonių ar sankcijų prieš klubus ar žaidėjus.
- 33 Grįsdamas prašymą priimti prejudicinį sprendimą tas teismas iš esmės pažymėjo, pirma, kad, remiantis Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo suformuota jurisprudencija, SESV nuostatos dėl judėjimo laisvių (1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463 ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimas *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497) ir konkurencijos taisyklių (2008 m. liepos 1 d. Sprendimas *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376 ir 2005 m. sausio 26 d. Sprendimas *Piau / Komisija*, T-193/02, EU:T:2005:22) nėra netaikomos sporto veiklai.
- 34 Antra, tas teismas laikosi nuomonės, kad abi skirtingos, tačiau viena kitą papildančios ekonominės veiklos rūšys, nagrinėjamu atveju materialiniu ir geografiniu požiūriais sudarančios atitinkamą rinką, yra, viena vertus, tarptautinių tarpklubinių futbolo varžybų organizavimas ir komercinis eksploatavimas Sąjungos teritorijoje ir, kita vertus, su tomis varžybomis susijusių įvairių teisių – turtinių teisių, garso ir vaizdo įrašymo, atgaminimo ir transliavimo teisių, kitų žiniasklaidos teisių, komercinių teisių, taip pat intelektinės nuosavybės teisių, eksploatavimas.
- 35 Trečia, jis teigia, kad FIFA ir UEFA jau seniai turi ekonominę ir komercinę monopolį, taigi užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, kuri leidžia joms veikti joje nepriklausomai nuo bet kokios galimos konkurencijos, paverčia jas privalomomis partnerėmis kiekvienam jau veikiančiam ar vienaip arba kitaip į rinką pageidaujančiam patekti subjektui ir priskiria joms ypatingą atsakomybę už konkurencijos išsaugojimą.
- 36 Šiuo klausimu jis iš pradžių pažymi, kad FIFA ir UEFA užimama dominuojanti padėtis slegia ne tik įmones, kurios galėtų norėti su jomis konkuruoti ir organizuoti kitas tarptautines futbolo varžybas, bet ir – per jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas – visus kitus su futbolu susijusius subjektus, kaip antai profesionalaus futbolo klubus ar žaidėjus; į tokią situaciją Bendrasis Teismas jau yra atkreipęs dėmesį (2005 m. sausio 26 d. Sprendimas *Piau / Komisija*, T-193/02, EU:T:2005:22). Paskui jis pažymėjo, kad FIFA ir UEFA dominuojanti padėtis pagrindinėje byloje nagrinėjamoje rinkoje grindžiama ne tik ekonominiu ir komerciniu monopoliais, bet ir apskritai, ypač reglamentavimo, kontrolės, sprendimų priėmimo ir sankcijų skyrimo įgaliojimais, leidžiančiais FIFA ir UEFA nustatyti privalomas ir išsamias sąlygas, kuriomis visi kiti šios rinkos dalyviai gali joje vykdyti ekonominę veiklą. Galiausiai tas teismas nurodo, kad visi šie aspektai galimiems FIFA ir UEFA konkurentams praktikoje sukuria beveik neįveikiamą kliūtį patekti į rinką. Konkrečiai kalbant, jie susiduria su tarptautinių futbolo varžybų organizavimui ir profesionalaus futbolo klubų bei žaidėjų dalyvavimui jose taikomomis išankstinio leidimo taisyklėmis, taip pat su įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių pasisavinimo ir išimtinio eksploatavimo taisyklėmis.

- 37 Ketvirta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar FIFA ir UEFA veiksmai dviem aspektais yra pagal SESV 102 straipsnį draudžiamas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi, ar ne.
- 38 Šiuo klausimu jis teigia, viena vertus, kad Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo jurisprudencijoje (2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 51 ir 52 punktai ir 2020 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *International Skating Union / Komisija*, T-93/18, EU:T:2020:610, 70 punktas) nustatyta, jog tai, kad įstatymais ar kitais teisės aktais sporto asociacijai, vykdančiai sporto varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo ekonominę veiklą, suteikiami įgaliojimai lygiagrečiai *de jure* arba *de facto* skirti kitas įmones, kurioms suteikiamas leidimas rengti tokias varžybas, kartu su tais įgaliojimais nenustačius tinkamų apribojimų, įpareigojimų ir kontrolės, reiškia, jog tai sporto asociacijai suteikiamas akivaizdus pranašumas, palyginti su konkurentais, ir sudaroma galimybė kliudyti jiems patekti į rinką ir taip sukurti palankesnes sąlygas savo pačios ekonominei veiklai.
- 39 Atsižvelgdamas į tą jurisprudenciją prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikosi nuomonės, kad šiuo atveju galima nuspręsti, kad FIFA ir UEFA piktnaudžiauja užimama dominuojančia padėtimi pagrindinėje byloje nagrinėjamoje rinkoje. Taisyklės, kurias šie du subjektai priėmė kaip asociacijos ir pagal sau suteiktus reglamentavimo ir kontrolės įgaliojimus, kiek tai susiję su išankstiniu leidimu rengti tarptautines futbolo varžybas, suteikia jiems galimybę kliudyti potencialiai konkuruojančioms įmonėms patekti į šią rinką, juo labiau kad tie įgaliojimai derinami su įgaliojimais priimti sprendimus ir skirti sankcijas, dėl kurių jų narėmis esančios nacionalinės futbolo asociacijos ir kiti su futbolu susiję subjektai, ypač profesionalaus futbolo klubai ir žaidėjai, priversti laikytis jų monopolio toje rinkoje. Be to, FIFA ir UEFA įstatuose nenumatyta nuostatų, užtikrinančių, kad išankstinio leidimo taisyklės ir, žvelgiant plačiau, su jomis derinami įgaliojimai priimti sprendimus ir skirti sankcijas būtų įgyvendinami išimtinai vadovaujantis bendrojo intereso tikslais, o ne su ekonomine veikla, kurią šie du subjektai lygiagrečiai vykdo, susijusiais komerciniais ar finansiniais interesais. Galiausiai toms taisyklėms ir įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, galintys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą, taip apribojant FIFA ir UEFA turimą diskreciją. Šių dviejų subjektų šiuo atveju paskelbtos priemonės pradėjus *Superleague* projektą iliustruoja tokį atvejį.
- 40 Kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar FIFA ir UEFA taip pat nepažeidė SESV 101 ir 102 straipsnių, kai remdamosi įstatais pasisavino visas su Sąjungos teritorijoje organizuojamomis tarptautinėmis futbolo rungtynėmis susijusias juridines ir ekonomines teises ir suteikė sau išimtinę teisę eksploatuoti tas teises. Pagal šiuo klausimu FIFA priimtas taisykles jai, UEFA ir jos narėmis esančioms nacionalinėms futbolo asociacijoms suteikiamas tų teisių „pirminių turėtojų“ statusas, ir taip iš tokiose varžybose dalyvaujančių profesionalaus futbolo klubų atimama tų teisių nuosavybės teisė arba jie įpareigojami tas teises perleisti šiems dviem subjektams. Be to, šios taisyklės derinamos su išankstinio leidimo taisyklėmis ir – plačiau – su FIFA ir UEFA, be kita ko, turimais reglamentavimo, kontrolės, sprendimų priėmimo ir sankcijų skyrimo įgaliojimais uždaryti nagrinėjamą rinką visoms įmonėms potencialioms konkurentėms arba bent jas atgrasyti nuo atėjimo į šią rinką, apribojant jų galimybę eksploatuoti įvairias su aptariamomis varžybomis susijusias teises.
- 41 Penkta, tas teismas pažymi, kad FIFA ir UEFA elgesys taip pat gali pažeisti SESV 101 straipsnyje įtvirtintą kartelių draudimą.

- 42 Šiuo klausimu jis teigia, kad FIFA įstatų 20, 22, 67, 68 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat atitinkamuose FIFA tarptautinių rungtynių reglamento straipsniuose išreikštas kiekvienos iš šių dviejų įmonių asociacijų priimtas ir, be kita ko, Sąjungos teritorijoje taikomas sprendimas pagal tam tikras bendras taisykles ir sąlygas koordinuoti asociacijų ir įmonių, kurios yra jų tiesioginės ar netiesioginės narės, veiksmus tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo, taip pat įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių eksploatavimo rinkoje. Neatsižvelgiant į šiuose straipsniuose nustatytas išankstinio leidimo, sprendimų priėmimo ir sankcijų skyrimo taisykles, juose išdėstytos įvairios nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti, kad tų taisyklių laikytusi tiek FIFA ir UEFA narėmis esančios nacionalinės futbolo asociacijos, tiek šių nacionalinių futbolo asociacijų nariais esantys arba su jomis susiję profesionalaus futbolo klubai.
- 43 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad, išnagrinėjus aptariamų taisyklių turinį, jų ekonominį ir teisinį kontekstą, tikslus ir šiuo atveju – 2021 m. sausio 21 d. ir balandžio 18 d. FIFA ir UEFA paskelbtas taikomas priemones, matyti, jog tos taisyklės gali riboti konkurenciją pagrindinėje byloje nagrinėjamoje rinkoje. Šis teismas pakartoja visą informaciją, kurią jau buvo išdėstęs su SESV 102 straipsniu susijusioje analizėje, ir apibendrindamas priduria, kad jam kylantys konkurencijos klausimai galiausiai susiję su aplinkybe, kad FIFA ir UEFA tuo pat metu yra įmonės, monopolizavusios tarptautinių tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo, be kita ko, Sąjungos teritorijoje, taip pat su tomis varžybomis susijusių įvairių teisių eksploatavimo rinką, ir pagal privatinę teisę įsteigtos asociacijos, pagal jų įstatus turinčios reglamentavimo, kontrolės, sprendimų priėmimo ir sankcijų skyrimo įgaliojimus, taikomus visiems kitiems su futbolu susijusiems subjektams, t. y. ir ūkio subjektams, ir sportininkams. Kadangi FIFA ir UEFA tuo pat metu yra „teisės aktų leidėjas ir šalis“, akivaizdžiai kyla interesų konfliktas, dėl kurio jos gali pasinaudoti išankstinio leidimo ir sankcijų skyrimo įgaliojimais, kad sukliudytų steigti jų sistemai nepriklausančias tarptautines futbolo varžybas ir taip sudaryti kliūčių bet kokiai galimai konkurencijai rinkoje.
- 44 Galiausiai, šešta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar FIFA ir UEFA priimtos išankstinio leidimo ir sankcijų taikymo taisyklės, taip pat šiuo atveju – tų dviejų subjektų 2021 m. sausio 21 d. ir balandžio 18 d. paskelbtos priemonės tuo pat metu pažeidžia žaidėjams, kurie yra sudarę ar gali sudaryti sutartį su profesionalaus futbolo klubu, norinčiu dalyvauti tarptautinėse futbolo varžybose, kaip antai *Superleague*, suteiktą darbuotojų judėjimo laisvę, tų klubų ir įmonių, siūlančių kitas su tokių varžybų organizavimu ir komerciniu eksploatavimu susijusias paslaugas, turimas paslaugų teikimo ir įsisteigimo laisves, taip pat tokioms varžyboms steigti reikalingo kapitalo judėjimo laisvę.
- 45 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai pažymi, kad, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, galima teigti, jog viešosios ar privatinės teisės normos, kuriomis nustatoma išankstinio leidimo sistema, turi būti ne tik pagrįstos bendrojo intereso tikslu, bet ir atitikti proporcingumo principą, o tai, be kita ko, reiškia, kad kompetenciją išduoti tokį leidimą turinčio subjekto turima diskrecija turi būti reglamentuota vadovaujantis skaidriais, objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais (2002 m. sausio 22 d. Sprendimo *Canal Satélite Digital*, C-390/99, EU:C:2002:34, 35 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 46 Nagrinėjamu atveju šie įvairūs reikalavimai netenkinami, kaip galima teigti remiantis įvairia informacija, pateikta atliktoje su SESV 101 ir 102 straipsniais susijusioje analizėje.

47 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Mercantil de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi, kai FIFA ir UEFA įstatuose (visų pirma FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat panašiuose asociacijų narių ir nacionalinių lygų įstatų straipsniuose) yra numatyta, kad reikalingas išankstinis šių organizacijų, turinčių išimtinę kompetenciją organizuoti ar leisti rengti tarptautines klubų varžybas Europoje, leidimas tam, kad trečiasis subjektas galėtų įsteigti naujas Europos lygmens klubų varžybas, pavyzdžiui, *Superleague*, ypač atsižvelgiant į tai, kad nėra objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais pagrįstos teisės aktuose numatytos procedūros, ir į galimą FIFA ir UEFA interesų konfliktą?
2. Ar SESV 101 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo FIFA ir UEFA draudžiama savo įstatuose (visų pirma FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat panašiuose asociacijų narių ir nacionalinių lygų įstatų straipsniuose) reikalauti išankstinio šių organizacijų, turinčių išimtinę kompetenciją organizuoti ar leisti rengti tarptautines klubų varžybas Europoje, leidimo tam, kad trečiasis subjektas galėtų įsteigti naujas Europos lygmens klubų varžybas, pavyzdžiui, *Superleague*, ypač atsižvelgiant į tai, kad nėra objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais pagrįstos teisės aktuose numatytos procedūros, ir į galimą FIFA ir UEFA interesų konfliktą?
3. Ar 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys FIFA, UEFA, jų asociacijoms narėms ar nacionalinėms lygoms grasinti sankcijomis *Superleague* dalyvaujantiems klubams ar jų žaidėjams, siekiant juos atgrasyti nuo tokio dalyvavimo? Jei būtų pritaikytos sankcijos, pašalinant iš varžybų arba uždraudžiant dalyvauti nacionalinės rinktinės rungtynėse, ar tokios objektyviais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais nepagrįstos sankcijos pažeistų SESV 101 ir 102 straipsnius?
4. Ar FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniai turi būti aiškinami kaip nesuderinami su SESV 101 ir 102 straipsniais tiek, kiek juose UEFA ir FIFA narėmis esančios nacionalinės asociacijos įvardijamos kaip „pirmin[ės] visų iš jų kompetencijai priklausančių varžybų <...> kylančių teisių turėtojų[os]“, ir taip iš alternatyviose varžybose dalyvaujančių klubų ir kitų tokių varžybų organizatorių atimama pirminė šių teisių nuosavybė, priskiriant UEFA ir jos nacionalinėms federacijoms narėms išimtinę kompetencija už jų komercinį eksploatavimą?
5. Tuo atveju, kai FIFA ir UEFA, t. y. organizacijos, turinčios pačių sau suteiktą išimtinę kompetenciją organizuoti ir duoti leidimus Europoje rengti tarptautines futbolo klubų varžybas, remdamosi minėtomis savo įstatų nuostatomis draudžia arba prieštarauja *Superleague* plėtrai, ar SESV 101 straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad tokiems konkurencijos apribojimams gali būti taikoma šioje nuostatoje numatyta išimtis, nors jos iš esmės apriboja gamybą, neleidžia, kad rinkoje atsirastų FIFA ar UEFA siūlomiems produktams alternatyvių produktų, riboja naujoves ir užkerta kelią kitiems varžybų formatams ir formoms, taip pat panaikina galimą konkurenciją rinkoje ir apriboja vartotojų pasirinkimą? Ar tokie ribojimai būtų objektyviai pateisinami, kad būtų galima teigti, kad nėra piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį?

6. Ar SESV 45, 49, 56 ar 63 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad FIFA ir UEFA įstatuose (visų pirma FIFA įstatų 22 ir 71–73 straipsniuose, UEFA įstatų 49 ir 51 straipsniuose, taip pat panašaus turinio asociacijų narių ir nacionalinių lygų įstatų straipsniuose) įtvirtinta nuostata, pagal kurią reikalaujama, kad valstybės narės ūkio subjektas gautų išankstinį šių subjektų leidimą steigti Europos lygmens klubų varžybas, kaip antai *Superleague*, yra su viena iš tuose straipsniuose įtvirtintų [judėjimo] laisvių nesuderinamas ribojimas?“

III. Procesas Teisingumo Teisme

- 48 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Juzgado de lo Mercantil de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas) paprašė Teisingumo Teismo šioje byloje taikyti Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnyje nustatytą pagreintą procedūrą. Grįsdamas šį prašymą jis nurodė, kad ginčas pagrindinėje byloje ir Teisingumo Teismui pateikti klausimai yra ekonominiu ir socialiu požiūriais svarbūs bei jautrūs, nes tas ginčas ir klausimai susiję su futbolo varžybų organizavimu Sąjungos teritorijoje ir įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių eksploatavimu. Be to, jis nurodė, kad tie klausimai pateikti nagrinėjant nacionalinę bylą, kurioje jau priimtos apsaugos priemonės ir kuri reikalauja skubaus sprendimo, atsižvelgiant į ESLC įsteigusių profesionalaus futbolo klubų nurodytą žalą ir, žvelgiant plačiau, į praktines ir finansines pasekmes, kurias COVID-19 pandemija sukėlė futbolo sektoriuje būtent Sąjungos teritorijoje.
- 49 2021 m. liepos 1 d. sprendimu Teisingumo Teismo pirmininkas atmetė šį prašymą dėl to, kad jam pagrįsti nurodytos aplinkybės savaime nepateisina pagreintą procedūrą taikymo šioje byloje.
- 50 Iš tikrųjų ši procedūra yra procesinė priemonė reaguoti į ypatingą nepaprastą padėtį, kuri turi būti nustatyta atsižvelgiant į ypatingas bylos aplinkybes, su kuriomis siejamas prašymas taikyti pagreintą procedūrą (2017 m. gruodžio 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *M. A. ir kt.*, C-661/17, EU:C:2017:1024, 17 punktą ir 2021 m. vasario 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Sea Watch*, C-14/21 ir C-15/21, EU:C:2021:149, 22 punktą).
- 51 Taigi ginčo ir su juo susijusių Teisingumo Teismui pateiktų klausimų konkrečioje Sąjungos teisės srityje svarba ir jautrumas ekonominiu ir socialiniu požiūriais neįrodo, kad susiklostė nepaprastoji padėtis, ir dėl tos priežasties yra poreikis taikyti pagreintą procedūrą (šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 27 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *M. V. ir kt.*, C-760/18, EU:C:2019:170, 18 punktą ir 2021 m. vasario 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Sea Watch*, C-14/21 ir C-15/21, EU:C:2021:149, 24 punktą).
- 52 Be to, aplinkybė, kad ginčas turi būti išspręstas skubiai ir kompetentingas nacionalinis teismas turi imtis visų priemonių, kad užtikrintų greitą sprendimo byloje priėmimą, savaime nėra pagrindas Teisingumo Teismui su nacionaliniu procesu susijusiai bylai dėl prejudicinio sprendimo priėmimo taikyti tą procedūrą, atsižvelgiant į jos tikslą ir taikymo sąlygas (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Sea Watch*, C-14/21 ir C-15/21, EU:C:2021:149, 26–29 punktus). Iš tiesų pirmiausia būtent tą ginčą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris geriausiai gali įvertinti konkrečią šalių keliamą problemą ir kuris mano, kad būtina Teisingumo Teismui pateikti prejudicinius klausimus, privalo, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą, priimti visas tinkamas laikinąsias priemones, kad būtų užtikrintas visiškasis sprendimo, kurį jis pats turi priimti, veiksmingumas (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Sea Watch*, C-14/21 ir C-15/21, EU:C:2021:149, 33 punktą), kaip, beje, šiuo atveju padarė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

IV. Dėl priimtumo

- 53 Atsakovės pagrindinėje byloje, viena iš dviejų jas palaikančių į bylą įstojusių šalių – Airija, taip pat Prancūzijos ir Slovakijos vyriausybės išreiškė abejonių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtumo apskritai.
- 54 Šiuo klausimu jų pateikiami argumentai iš esmės yra trijų rūšių. Pirma – tai su procesu susiję argumentai, grindžiami tuo, kad nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta, viena vertus, po to, kai be jokių rungimosi principu grindžiamų diskusijų, taigi prieš tai neišklausius pagrindinės bylos šalių, nors to reikalaujama remiantis taikytinomis nacionalinės teisės nuostatomis, buvo priimtos apsaugos priemonės, ir, kita vertus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nepriėmus sprendimo dėl atsakovių pagrindinėje byloje pateikto prašymo, kad tas teismas atsisakytų jurisdikcijos Šveicarijos teismų naudai. Antra, pateikiami argumentai dėl formalių reikalavimų, t. y. kad tos nutarties turinys neatitinka Procedūros reglamento 94 straipsnio a punkte išdėstytų reikalavimų, nes joje nepakankamai tiksliai ir išsamiai nurodytas teisinis pagrindas ir faktinės aplinkybės, kuriais remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teikia klausimus Teisingumo Teismui. Tokia situacija kelia ypač daug problemų sudėtingoje byloje, kurioje iš esmės aiškinamos ir taikomos Sąjungos konkurencijos taisyklės. Be to, tai trukdo suinteresuotosioms šalims veiksmingai išreikšti nuomonę dėl nagrinėjamų klausimų. Trečia, pateikiami materialinio pobūdžio argumentai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą hipotetiškumo, nes nėra jokio realaus ginčo, kuriam išspręsti reikėtų priimti kokį nors aiškinamąjį Teisingumo Teismo sprendimą. Tokia padėtis susiklostė konkrečiai dėl to, kad FIFA ir UEFA dar nebuvo pateikta jokio tinkamos formos prašymo suteikti leidimą vykdyti *Superleague* projektą, ir dėl aplinkybės, kad tas projektas dar buvo miglotas ir mažai pažengęs tiek tą dieną, kai apie jį buvo paskelbta, tiek tada, kai buvo pareikštas ieškinys dėl ginčo pagrindinėje byloje.
- 55 Beje, Prancūzijos, Vengrijos ir Rumunijos vyriausybės išreiškė abejonių dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pateiktų trečiojo–šeštojo klausimų priimtumo dėl priežasčių, kurios iš esmės yra analogiškos priežastims, nurodytoms siekiant užginčyti viso prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtumą, t. y. kad šie klausimai nepakankamai pagrįsti ar hipotetiški. Šiomis aplinkybėmis pateikiami pagrindiniai aspektai susiję nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą realaus ar pakankamai išplėto faktinio ar teisinio ryšio tarp ginčo pagrindinėje byloje ir FIFA taisyklių dėl įvairių su tarptautinėmis futbolo varžybomis susijusių teisių pasisavinimo ir eksploatavimo (ketvirtasis klausimas), taip pat SESV nuostatų dėl judėjimo laisvių (šeštasis klausimas) nebuvimu.

A. Dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo procedūrinių sąlygų

- 56 Per procesą dėl prejudicinio sprendimo priėmimo, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų funkcijų atskyrimą, Teisingumo Teismui nepriklauso tikrinti, ar nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimta pagal nacionalines teismo veiklos organizavimo ir procesinės teisės nuostatas. Be to, Teisingumo Teismas privalo laikytis tos nutarties, jeigu ji nepanaikinta pasinaudojant teisių gynimo priemonėmis, kurios gali būti numatytos nacionalinėje teisėje (1982 m. sausio 14 d. Sprendimo *Reina*, 65/81, EU:C:1982:6, 7 punktas ir 2022 m. kovo 29 d. Sprendimo *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 70 punktas).

- 57 Taigi šiuo atveju Teisingumo Teismas neprivalo nei nustatyti, pagal kokias nacionalinės procesinės teisės nuostatas priimama tokia nutartis, kaip nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kai, kaip ir šiuo atveju, apsaugos priemonės buvo priimtos anksčiau be jokių rungimosi principu grindžiamų diskusijų, nei tikrinti, ar ta nutartis buvo priimta laikantis tų nuostatų.
- 58 Beje, atsižvelgiant į kai kurių atsakovių pagrindinėje byloje nurodytus argumentus reikia pažymėti, jog nacionaliniam teismui leidžiama kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą vykstant tiek skubiai procedūrai, kaip antai procedūrai dėl apsaugos priemonių ar kitų laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (šiuo klausimu žr. 1977 m. gegužės 24 d. Sprendimo *Hoffmann-La Roche*, 107/76, EU:C:1977:89, 1 ir 4 punktus ir 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimo *Lehtonen ir Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, 20 punktą), tiek rungimosi principu neįteigiamai procedūrai (šiuo klausimu žr. 1971 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Politi*, 43/71, EU:C:1971:122, 4 ir 5 punktus ir 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Finanzamt für Steuerstrafsachen und Steuerfahndung Münster*, C-66/20, EU:C:2021:670, 37 punktą), jei tenkinamos visos SESV 267 straipsnyje nustatytos sąlygos ir jei toks prašymas atitinka visus reikalavimus, taikomus jo formai ir turiniui (šiuo klausimu žr. 1998 m. birželio 18 d. Sprendimo *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, 23 ir 24 punktus).

B. Dėl nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turinio

- 59 SESV 267 straipsnyje įtvirtintas procesas dėl prejudicinio sprendimo priėmimo yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės aiškinimą, būtiną priimti sprendimams pastarųjų teismų nagrinėjamosiose bylose. Pagal suformuotą jurisprudenciją, į kurią šiuo metu yra atsižvelgta Procedūros reglamento 94 straipsnio a ir b punktuose, siekiant pateikti tokį Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad tas teismas apibrėžtų pateikiamų klausimų faktines ir teises aplinkybes arba bent paaiškintų šiuos klausimus pagrindžiančias faktines prielaidas. Be to, kaip nustatyta Procedūros reglamento 94 straipsnio c punkte, prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančią teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų ir pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės normų. Šie reikalavimai ypač taikytini srityse, pasižyminčiose kompleksinėmis faktinėmis ir teisinėmis situacijomis, kaip antai konkurencijos srityje (šiuo klausimu žr. 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, 83 punktą ir 2023 m. birželio 29 d. Sprendimo *Super Bock Bebidas*, C-211/22, EU:C:2023:529, 23 ir 24 punktus).
- 60 Beje, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija turi ne tik sudaryti galimybę Teisingumo Teismui pateikti naudingus atsakymus, bet ir suteikti galimybę valstybių narių vyriausybėms bei kitoms suinteresuotosioms šalims pateikti pastabas pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį (šiuo klausimu žr. 1982 balandžio 1 d. Sprendimo *Holdijk ir kt.*, 141/81–143/81, EU:C:1982:122, 7 punktą ir 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 31 punktą).
- 61 Nagrinėjamu atveju prašymas priimti prejudicinį sprendimą atitinka dviejuose ankstesniuose šio sprendimo punktuose primintus reikalavimus. Iš tiesų nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išsamiai išdėstytos faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis grindžiami Teisingumo Teismui teikiami klausimai. Toje nutartyje išsamiai nurodytos faktinės ir teisinės priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismą nuspręsti, kad reikia teikti tuos klausimus, taip pat ryšys, siejantis, jo nuomone, SESV 45, 49, 56, 63, 101 ir 102 straipsnius su

pagrindine byla, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo jurisprudenciją. Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas joje aiškiai ir tiksliai išdėstė aspektus, kuriais rėmėsi pats formuluodamas tam tikrus faktinių aplinkybių ir teisinius vertinimus.

- 62 Konkrečiai kalbant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo vertinimai, susiję, viena vertus, su pagrindinėje byloje nagrinėjama rinka, kuri apibrėžta kaip tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo Sąjungos teritorijoje, taip pat su tomis varžybomis susijusių įvairių teisių eksploatavimo rinka, ir, kita vertus, su FIFA ir UEFA užimama dominuojančia padėtimi toje rinkoje, suteikia galimybę suprasti nustatytą santykį tarp ginčo pagrindinėje byloje ir Teisingumo Teismui pateikto ketvirtojo klausimo dėl SESV 102 straipsnio išaiškinimo, t. y. ar galima tą straipsnį taikyti FIFA taisyklėms dėl aptariamų teisių pasisavinimo ir eksploatavimo.
- 63 Beje, Teisingumo Teismui pateiktų rašytinių pastabų turinys pabrėžia faktą, kad jų autoriams nekilo jokių sunkumų perprasti faktines ir teisines aplinkybes, kuriomis pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai, suprasti faktinių aplinkybių, kuriomis jie grindžiami, esmę ir apimtį, suvokti priežastis, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė, kad reikia juos teikti, ir galiausiai – visapusiškai ir tinkamai išreikšti nuomonę šiuo klausimu.

C. Dėl ginčo tikrumo ir Teisingumo Teismui pateiktų klausimų svarbos

- 64 Tik pagrindinę bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečias tos bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Tuo remiantis reikia daryti išvadą, kad nacionalinių teismų pateiktiems prejudiciniams klausimams taikoma svarbos prezumpcija ir kad Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl šių klausimų tik tuo atveju, jeigu akivaizdžiai matyti, kad prašomas išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo tikrumu ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teisines aplinkybes, reikalingas siekiant naudingai atsakyti į tuos klausimus (šiuo klausimu žr. 1981 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Foglia*, 244/80, EU:C:1981:302, 15 ir 18 punktus; taip pat 2023 m. vasario 7 d. Sprendimo *Confédération paysanne ir kt. (Atsitiktinė mutagenezė „in vitro“)*, C-688/21, EU:C:2023:75, 32 ir 33 punktus).
- 65 Nagrinėjamu atveju ir papildant šio sprendimo 61 punkte pateiktus vertinimus reikia konstatuoti, kad šio sprendimo 28–32 punktuose apibendrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginiai įrodo ginčo pagrindinėje byloje tikrumą. Be to, patys tie teiginiai, taip pat to sprendimo 33–46 punktuose išdėstyti teiginiai atskleidžia, kad aplinkybė, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tuo pagrindu Teisingumo Teismui teikia klausimus dėl SESV 45 ir 101 straipsnių išaiškinimo, nėra akivaizdžiai nesusijusi su ginčo pagrindinėje byloje tikrumu ir dalyku.
- 66 Konkrečiai kalbant, nors, atsižvelgiant į tai, kaip surašyti ieškovės pagrindinėje byloje išdėstyti reikalavimai, tarp šalių pagrindinėje byloje iš tiesų kilo ginčas dėl to teismo galimybės lygiagrečiai su SESV nuostatomis dėl Sąjungos konkurencijos taisyklių taikyti straipsnius dėl judėjimo laisvių, tas teismas toje stadijoje vis dėlto nusprendė, kad, kaip per teismo posėdį priminė Ispanijos vyriausybė, turi jurisdikciją tai daryti, o šios nuomonės pagrįstumo kontrolė nepatenka į Teisingumo Teismo jurisdikciją.
- 67 Taigi visas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

V. Dėl prejudicinių klausimų

- 68 Pirmuose penkiuose klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo prašo išaiškinti SESV 101 ir 102 straipsnius dėl konkurencijai prieštaraujančių kartelių ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimo, kad galėtų priimti sprendimą dėl visų FIFA ir UEFA priimtų taisyklių suderinamumo su šiais dviem straipsniais.
- 69 Dėstydamas šeštąjį klausimą tas teismas Teisingumo Teismo prašo išaiškinti SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsnius dėl Sąjungos teisėje įtvirtintų judėjimo laisvių, kad galėtų lygiagrečiai priimti sprendimą dėl tų pačių taisyklių suderinamumo su šiais keturiais straipsniais.
- 70 Byla, kurioje Teisingumo Teismui pateikti klausimai, buvo pradėta gavus įmonės ieškinį, jame iš esmės skundžiamasi tuo, jog FIFA ir UEFA priimtose taisyklėse, atsižvelgiant į jų pobūdį, turinį, tikslus, konkrečias jų priėmimo aplinkybes ir galimą jų įgyvendinimą, trukdo, riboja ar iškraipo konkurenciją Sąjungos teritorijoje dėl tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo, taip pat su tomis varžybomis susijusių įvairių teisių eksploatavimo. Konkrečiau kalbant, ta įmonė teigia, kad pradėjus įgyvendinti naujų tarptautinių futbolo varžybų projektą FIFA ir UEFA pažeidė SESV 101 ir 102 straipsnius, nurodydamos, kad ketina įgyvendinti savo priimtas taisykles, taip pat įvardydamos konkrečias pasekmes, kurias toks įgyvendinimas gali sukelti tomis varžyboms ir jose dalyvaujantiems klubams bei žaidėjams.
- 71 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismui pateiktą klausimų turinį ir į ginčo, kurį nagrinėjant jie buvo iškelti, pobūdį, prieš nagrinėjant tuos klausimus reikia suformuluoti tris grupes pirminių pastabų.

A. Pirminės pastabos

1. Dėl pagrindinės bylos dalyko

- 72 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai išimtinai susiję su grupe taisyklių, kuriomis FIFA ir UEFA ketina reglamentuoti, viena vertus, tam tikrų tarptautinių futbolo varžybų išankstinį leidimą, taip pat profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą jose, ir, kita vertus, įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių eksploatavimą.
- 73 Visų pirma remiantis šių klausimų formuluotėmis matyti, kad aptariamose taisyklėse išdėstytos FIFA įstatų 22, 67, 68 ir 71–73 straipsniuose ir UEFA įstatų 49–51 straipsniuose. Vis dėlto, kaip galima teigti remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teiginiais, pagrindinėje byloje tos taisyklės ginčijamos tik tiek, kiek jos taikomos tarptautinėms varžyboms, kuriose „dalyvauja“, remiantis FIFA įstatų 71 straipsnio 1 dalyje ir UEFA įstatų 49 straipsnio 1 dalyje vartojamais terminais, klubai. Šios varžybos, kurios FIFA įstatų 22 straipsnio 3 dalies c punkte taip pat kvalifikuojamos kaip „tarpklubinės varžybos“, priskiriamos platesnei tarptautinių futbolo varžybų, vadinamųjų „antrosios kategorijos“ varžybų, apie kurias kalbama FIFA tarptautinių rungtynių reglamento 8 ir 11 straipsniuose ir kurioms taikomas tuose straipsniuose aptariamasis išankstinio leidimo mechanizmas, kategorijai.

- 74 Dėl tos priežasties ginčas pagrindinėje byloje, taigi ir šioje byloje, nesusijęs su FIFA ir UEFA priimtomis taisyklėmis, kiek tai siejama su, pirma, išankstiniu leidimu rengti kitas tarptautines futbolo varžybas, kuriose dalyvauja išimtinai nacionalinių futbolo asociacijų FIFA ir UEFA narių rinktinės, antra, komandų ar žaidėjų dalyvavimu tose varžybose ir, trečia, su jomis susijusių įvairių teisių eksploatavimu.
- 75 Juo labiau šiuo atveju neginčijamos nei taisyklės, kurias gali būti priėmusios FIFA ir UEFA dėl kitos veiklos, nei FIFA ir UEFA įstatų nuostatos dėl šių dviejų asociacijų veikimo, organizavimo, tikslų ar net paties egzistavimo, nes šiuo klausimu pažymėtina, jog Teisingumo Teismas jau yra nustatęs, kad nors tokios asociacijos turi teisinį savarankiškumą, leidžiantį joms priimti taisykles, susijusias su, be kita ko, jų sporto šakos varžybų organizavimu, tinkama eiga ir sportininkų dalyvavimu jose (šiuo klausimu žr. 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 67 ir 68 punktus ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 60 punktą), taip veikdamos, jos negali riboti pagal Sąjungos teisę asmenims suteiktų teisių ir laisvių įgyvendinimo (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 81 ir 83 punktus ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 52 punktą).
- 76 Ankstesniame punkte pateikta išvada visiškai neprieštarauja tam, kad į nuostatas, susijusias su FIFA ir UEFA organizavimu ir veikla, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsižvelgtų per tyrimą, kurį turės atlikti, kad išspręstų ginčą pagrindinėje byloje, tiek, kiek tai pagrįsta siekiu taikyti SESV straipsnius, dėl kurių tas teismas pateikė klausimus Teisingumo Teismui, atsižvelgiant į šį sprendimą pateiktą išaiškinimą.
- 77 Paskui reikia konstatuoti, kad nors pagrindinė byla iškelta gavus apie naujų tarptautinių futbolo varžybų *Superleague* projekto įgyvendinimo pradžią paskelbusios bendrovės pareikštą ieškinį ir kad nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo pateiktas trečiasis klausimas realiai susijęs su konkrečiais veiksmais, kuriais FIFA ir UEFA sureagavo į to projekto įgyvendinimo pradžią, kiti penki to teismo pateikti klausimai savo ruožtu susiję su FIFA ir UEFA taisyklėmis, kuriomis tie veiksmai buvo grindžiami (t. y. taisyklėmis dėl išankstinio leidimo organizuoti tokias varžybas ir dėl profesionalaus futbolo klubų ar žaidėjų dalyvavimo jose), taip pat su kitomis taisyklėmis, susijusiomis, to teismo teigimu, su jo apibrėžta atitinkama rinka (t. y. taisyklėmis dėl su tomis varžybomis susijusių įvairių teisių eksploatavimo).
- 78 Taigi šiais kartu nagrinėtiniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui siekiama sudaryti sąlygas nustatyti, ar šios įvairios taisyklės gali būti laikomos SESV 45, 49, 56, 63, 101 ir 102 straipsnių pažeidimu dėl to, kad, atsižvelgiant į jų turinį, tikslus ir aplinkybes, kuriomis buvo priimtose, jos gali būti pritaikytos visoms naujoms Sąjungos teritorijoje organizuojamoms ar planuojamoms tarpklubinėms futbolo varžyboms, kaip antai varžyboms, dėl kurių įgyvendinimo pradžios paskelbimo kilo ginčas pagrindinėje byloje.
- 79 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, atsakydamas į visus jam pateiktus klausimus, atsižvelgs į visas reikšmingas pagrindinėje byloje nagrinėjamų FIFA ir UEFA taisyklių, kurios nurodytos nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir kurias primena visos pagrindinės bylos šalys, savybes.
- 80 Galiausiai reikia konstatuoti, kad, atvirkščiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neprašo Teisingumo Teismo išaiškinti SESV 45, 49, 56, 63, 101 ir 102 straipsnių, kad būtų galima priimti vienokią ar kitokią sprendimą dėl paties *Superleague* projekto suderinamumo su šiais įvairiais SESV straipsniais.

81 Taigi reikia pažymėti, kad to projekto savybės neturi ypatingos reikšmės atsakymams į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktus pirmąjį, antrąjį ir ketvirtąjį–šeštąjį klausimus, atsižvelgiant į jų dalyką. Beje, kadangi dėl šių savybių pagrindinės bylos šalys ypač smarkiai ginčijosi, Teisingumo Teismas dėl šio aspekto tik patikslins, kiek tai reikalinga, kokiais atvejais jos gali būti svarbios, tačiau tai patikrinti turės prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

2. Dėl Sąjungos teisės taikymo sportui ir sporto asociacijų veiklai

82 Teisingumo Teismui pateikti klausimai susiję su SESV 45, 49, 56, 63, 101 ir 102 straipsnių aiškinimu nagrinėjant ginčą dėl taisyklių, kurias priėmė du subjektai, turintys, remiantis jų įstatais, pagal privatinę teisę įsteigtų asociacijų, atsakingų už futbolo organizavimą ir kontrolę pasaulio ir Europos lygmenimis, statusą, ir kurios yra susijusios su išankstiniu leidimu organizuoti tarptautines tarpklubines futbolo varžybas, taip pat su įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių eksploatacija.

83 Šiuo klausimu reikia priminti, kad tiek, kiek sporto veikla yra ūkinė veikla, ją reglamentuoja tokia veiklai taikoma Sąjungos teisės nuostata (šiuo klausimu žr. 1974 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Walrave ir Koch*, 36/74, EU:C:1974:140, 4 punktą ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimo *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, 27 punktą).

84 Tik tam tikros konkrečios taisyklės, kurių priėmimo priežastys išimtinai nėra ekonominės ir kurios susijusios su klausimais, turinčiais reikšmės tik pačiam sportui, turi būti laikomos nesusijusiomis su jokia ūkine veikla. Tai konkrečiai taikoma taisyklėms dėl užsienio valstybių žaidėjų neįtraukimo į komandų, dalyvaujančių jų šalims atstovaujančių rinktinių varžybose, sudėtį arba dėl reitingo kriterijų, taikomų atrenkant individualiai varžybose dalyvaujančius atletus, nustatymo (šiuo klausimu žr. 1974 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Walrave ir Koch*, 36/74, EU:C:1974:140, 8 punktą; 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 76 ir 127 punktus ir 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 43, 44, 63, 64 ir 69 punktus).

85 Išskyrus šias konkrečias taisykles, sporto asociacijų priimamoms taisyklėms dėl samdomo darbo arba profesionalių ar pusiau profesionalių žaidėjų paslaugų teikimo ir, žvelgiant plačiau, taisyklėms, kurios formaliai nereglamentuoja to darbo ar paslaugų teikimo, tačiau turi tiesioginę įtaką aptariamam darbui ar paslaugų teikimui, gali būti taikomi SESV 45 ir 56 straipsniai (šiuo klausimu žr. 1974 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Walrave ir Koch*, 36/74, EU:C:1974:140, 5, 17–19 ir 25 punktus; 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 75, 82–84 ir 87 punktus; 2005 m. balandžio 12 d. Sprendimo *Simutenkov*, C-265/03, EU:C:2005:213, 32 punktą ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimo *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, 28 ir 30 punktus).

86 Tokių asociacijų priimtoms taisyklėms taip pat gali būti taikomas SESV 49 straipsnis (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Meca-Medina ir Majcen / Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, 28 punktą) ar SESV 63 straipsnis.

87 Galiausiai toms taisyklėms ir, žvelgiant plačiau, jas priėmusių asociacijų veiksmams taikomos SESV nuostatos dėl konkurencijos teisės, jeigu tenkinamos jų taikymo sąlygos (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Meca-Medina ir Majcen / Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492,

30–33 punktus), o tai reiškia, kad tos asociacijos gali būti kvalifikuojamos kaip „įmonės“ pagal SESV 101 ir 102 straipsnius ir kad aptariamose taisyklėse gali būti kvalifikuojamos kaip „įmonių asociacijų sprendimai“ pagal SESV 101 straipsnį.

- 88 Apibendrinant reikia pažymėti, kad kadangi tokioms taisyklėms taikomos minėtos SESV nuostatos, tuo atveju, kai jose nustatyti asmenims taikomi nurodymai, jos turi būti parengtos ir įgyvendinamos laikantis bendrųjų Sąjungos teisės principų, ypač nediskriminavimo ir proporcingumo principų (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 60, 65 ir 66 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 89 Pagrindinėje byloje aptariamose taisyklėse, neatsižvelgiant į tai, ar jas nustatė FIFA, ar UEFA, nepriskiriamos prie taisyklių, kurioms gali būti taikoma šio sprendimo 84 punkte nurodyta išimtis, dėl kurios Teisingumo Teismas yra ne kartą priminęs, kad ji neturi viršyti savo tikslo ir kad ja negalima remtis, siekiant visai sportinei veiklai netaikyti SESV nuostatų dėl Sąjungos ekonomikos teisės (šiuo klausimu žr. 1976 m. liepos 14 d. Sprendimo *Donà*, 13/76, EU:C:1976:115, 14 ir 15 punktus, 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Meca-Medina ir Majcen / Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, 26 punktą).
- 90 Atvirksčiai, pirma, kaip Teisingumo Teismas jau yra nustatęs, kad taisyklės dėl sporto asociacijos vykdomų įgaliojimų išduoti išankstinį leidimą sporto varžyboms, kurių organizavimas ir komercinis eksploatavimas yra tuo užsiimančių ar numatančių užsiimti įmonių ūkinė veikla, todėl patenka į SESV konkurencijos teisės nuostatų taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 28 punktą). Dėl tos pačios priežasties jos taip pat patenka į SESV nuostatų dėl judėjimo laisvių taikymo sritį.
- 91 Antra, į tų nuostatų taikymo sritį taip pat patenka taisyklės, kurias FIFA ir UEFA priėmė siekdamas reglamentuoti profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tarptautinėse tarpklubinėse futbolo varžybose. Nors tomis taisyklėmis formaliai neregamentuojamos nei žaidėjų darbo sąlygos ar jų paslaugų teikimas, nei paslaugų teikimo sąlygos arba, žvelgiant plačiau, profesionalaus futbolo klubų vykdoma ūkinė veikla, jos turi būti laikomos turinčiomis netiesioginį poveikį, nelygu atvejis, tam darbui, tam paslaugų teikimui arba tokios ūkinės veiklos vykdymui, nes neišvengiamai daro įtaką žaidėjų ir klubų galimybei dalyvauti aptariamose varžybose.
- 92 Trečia, FIFA taisyklių, priimtų siekiant reglamentuoti įvairių su tarptautinėmis futbolo varžybomis susijusių teisių eksploatavimą, tikslas yra reglamentuoti sąlygas, kuriomis tas teises turinčios įmonės gali jas eksploatuoti arba jų eksploatavimą perleisti trečiosioms įmonėms, nes tokia veikla laikoma ūkine. Be to, jos daro tiesioginį poveikį sąlygoms, kuriomis trečiosios įmonės ar kitos įmonės gali tikėtis eksploatuoti tas teises arba kuriomis tos teisės joms gali būti perleistos ar suteiktos bet kokia forma, kad galėtų užsiimti tarpininkavimo veikla (kaip antai aptariamų teisių pardavimu televizijos transliacijų įmonėms ar kitiems žiniasklaidos paslaugų teikėjams) arba galutine veikla (kaip antai tam tikrų rungtynių platinimu ar transliavimu televizijos kanalais ar internetu), kurios taip pat laikomos ūkine veikla.
- 93 Taigi šios įvairios sporto varžybų organizavimo, sporto renginio komercinio eksploatavimo, jo platinimo ir reklamos rodymo ūkinės veiklos rūšys yra viena kitą papildančios ir labai glaudžiai tarpusavyje susijusios, kaip tai yra pažymėjęs Teisingumo Teismas (šiuo klausimu žr. 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 56 ir 57 punktus ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 33 punktą).

- 94 Dėl šių priežasčių visos FIFA ir UEFA taisyklės, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė klausimų Teisingumo Teismui, patenka į SESV 45, 49, 56, 63, 101 ir 102 straipsnių taikymo sritį.

3. Dėl SESV 165 straipsnio

- 95 Visos pagrindinės bylos šalys ir didelė dalis procese Teisingumo Teisme dalyvavusių vyriausybių išreiškė skirtingas nuomones apie tai, kokios išvados gali būti padarytos remiantis SESV 165 straipsniu atsakant į įvairius prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus.
- 96 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, kad SESV 165 straipsnis turi būti aiškinamas atsižvelgiant į SESV 6 straipsnio e punktą, kuriame nustatyta, kad Sąjungos kompetencijai priklauso remti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus švietimo, profesinio mokymo, jaunimo ir sporto srityse. SESV 165 straipsnyje ši nuostata sukonkretinama patikslinant tiek Sąjungos veiksams aptariamose srityse priskiriamus tikslus, tiek priemones, kurių galima imtis siekiant tų tikslų.
- 97 Dėl Sąjungos veiksams sporto srityje priskiriamų tikslų reikia pažymėti, kad SESV 165 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog Sąjunga prisideda prie Europos sporto reikalų skatinimo, kartu atsižvelgdama į jo specifinį pobūdį, savanoriška veikla paremtas struktūras, taip pat jo socialinę ir švietimo funkciją, o 2 dalies paskutinėje įtraukoje, – jog šioje srityje Sąjunga savo veiksmais siekia plėtoti europinę pakraipą sporto srityje, skatinant teisingumą bei atvirumą sporto varžybose ir už sportą atsakingų organizacijų bendradarbiavimą, taip pat saugant sportininkų, ypač pačių jauniausių, fizinį ir moralinį integralumą.
- 98 Dėl priemonių, kurių galima imtis siekiant tų tikslų, reikia pažymėti, kad SESV 165 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog Sąjunga skatina bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir kompetenciją sporto srityje turinčiomis tarptautinėmis organizacijomis, o 4 dalyje, – jog Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, arba Taryba, sprendama viena Komisijos pasiūlymu, gali priimti atitinkamai skatinančias priemones arba rekomendacijas.
- 99 Antra, kaip galima teigti remiantis tiek SESV 165 straipsnio, tiek SESV 6 straipsnio e punkto formuluote, Sutarčių autoriai šiomis nuostatomis siekė Sąjungai suteikti papildomąją kompetenciją, leidžiančią jai vykdyti ne „politiką“, kaip numatyta kitose SESV nuostatose, o imtis „veiksmų“ įvairiose specifinėse srityje, taip pat sporto. Taigi tos nuostatos yra teisinis pagrindas, leidžiantis Sąjungai naudotis papildomąją kompetencija laikantis jose įtvirtintų sąlygų ir ribų, tarp kurių yra bet kokio valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimo draudimas, kaip nustatyta SESV 165 straipsnio 4 dalies pirmoje įtraukoje. Be to, minėta papildomoji kompetencija leidžia Sąjungai priimti teisės aktus su vieninteliu tikslu remti, koordinuoti ar papildyti valstybių narių veiksmus, kaip nustatyta SESV 6 straipsnyje.
- 100 Kartu reikia pažymėti, kad, kaip taip pat galima teigti remiantis SESV 165 straipsnio kontekstu, konkrečiai, kad jis įtrauktas į SESV trečią dalį, kuri skirta „Sąjungos politikos sritims ir vidaus veiksams“, o ne į pirmąją tos Sutarties dalį, kurioje išdėstytos principinės nuostatos, tarp kurių yra II antraštinės dalies „Bendrai taikomos nuostatos“, susijusios su, be kita ko, didelio užimtumo skatinimu, tinkamos socialinės apsaugos užtikrinimu, kova su bet kokia diskriminacija, aplinkos apsauga ar vartotojų apsauga, tas straipsnis nėra įvairiems sektoriams bendra bendrojo taikymo nuostata.

- 101 Tuo remiantis darytina išvada, kad nors kompetentingos Sąjungos institucijos privalo atsižvelgti į įvairius SESV 165 straipsnyje išvardytus aspektus ir tikslus, kai to straipsnio pagrindu ir jame nustatytomis sąlygomis imasi skatinimo veiksmų ar rekomendacijų sporto srityje, tie aspektai ir tikslai, taip pat skatinimo veiksmai ir rekomendacijos, nebuvo įtraukti ar į juos nebuvo privaloma atsižvelgti taikant taisykles, kurias išaiškinti Teisingumo Teismo prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, neatsižvelgiant į tai, ar jos susijusios su asmenų, paslaugų arba kapitalo judėjimo laisvėmis (SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsniai), ar su konkurencijos taisyklėmis (SESV 101 ir 102 straipsniai). Apskritai SESV 165 straipsnis taip pat negali būti laikomas specialiąja norma, pagal kurią sportui visiškai arba iš dalies netaikomos kitos Sąjungos pirminės teisės nuostatos, kurios jam galėtų būti taikomos, arba pagal kurią reikalaujama sportui tas nuostatas taikyti pagal specialią tvarką.
- 102 Trečia, vis dėlto, kaip ne kartą yra pažymėjęs Teisingumo Teismas, sporto veikla Sąjungai ir jos piliečiams turi didžiulę socialinę ir šviečiamąją reikšmę, įtvirtintą SESV 165 straipsnyje (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktą ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 33 ir 34 punktus).
- 103 Be to, ši veikla neabejotinai turi ypatingų savybių, kurios, nors ir susijusios konkrečiai su mėgėjų sportu, taip pat gali būti sutinkamos užsiimant sportu kaip ūkine veikla (šiuo klausimu žr. 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimo *Lehtonen ir Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, 33 punktą).
- 104 Galiausiai į tokias ypatingas savybes galbūt gali būti atsižvelgiama kaip į kitus aspektus, jeigu jos turi reikšmės taikant SESV 45 ir 101 straipsnius, net jeigu į jas gali būti atsižvelgta tik laikantis kiekviename iš tų straipsnių nustatytų sąlygų ir taikymo kriterijų. Toks pats vertinimas taikomas ir SESV 49, 56, 63 ir 102 straipsniams.
- 105 Konkrečiai kalbant, kai teigiama, kad sporto asociacijos priimta taisyklė yra laisvo darbuotojų judėjimo kliūtis ar laikoma antikonkurenciniu karteliu, tos taisyklės apibūdinimas kaip kliūtis ar kaip antikonkurencinio kartelio bet kuriuo atveju turi būti grindžiamas konkrečiu jos turinio tyrimu, atsižvelgiant į realias jos įgyvendinimo sąlygas (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 98–103 punktus; 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 61–64 punktus ir 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimo *Lehtonen ir Castors Braine*, C-176/96, EU:C:2000:201, 48–50 punktus). Atliekant tokį tyrimą galbūt reikėtų atsižvelgti, pavyzdžiui, į konkrečios sporto šakos pobūdį, organizavimą ar veikimą, o konkrečiai – į tai, kiek ja užsiimama profesionaliai, kaip ja užsiimama, kaip tarpusavyje sąveikauja atskiri ją praktikuojantys subjektai, taip pat į tai, kokį vaidmenį atlieka už jį visais lygiais atsakingos struktūros ir organai, su kuriais Sąjunga skatina bendradarbiauti, kaip nurodyta SESV 165 straipsnio 3 dalyje.
- 106 Beje, kai yra laisvo darbuotojų judėjimo kliūčių įrodymų, nagrinėjamą taisyklę priėmusi asociacija gali įrodyti, kad ši taisyklė yra pagrįsta, būtina ir proporcinga, atsižvelgiant į tam tikrus tikslus, kurie gali būti laikomi teisėtais (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 104 punktą) ir kurie savo ruožtu priklauso nuo konkrečios sporto šakos savybių.
- 107 Atsižvelgiant būtent į visus išdėstytus argumentus reikia iš eilės išnagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus dėl konkurencijos taisyklių, paskui – klausimą dėl judėjimo laisvių.

B. Dėl pirmojo–penktojo klausimų dėl konkurencijos taisyklių

- 108 Du pirmieji klausimai iš esmės susiję su tuo, kaip FIFA ir UEFA taisyklės dėl išankstinio leidimo organizuoti tarptautines tarpklubines futbolo varžybas ir dėl profesionalaus futbolo klubų bei sportininkų dalyvavimo tose varžybose turi būti aiškinamos atsižvelgiant, viena vertus, į SESV 102 straipsnį ir, kita vertus, į SESV 101 straipsnio 1 dalį.
- 109 Trečiasis klausimas susijęs su tuo, kaip, atsižvelgiant į nurodytus straipsnius, vertinti šio sprendimo 30 ir 31 punktuose nurodytos deklaracijos ir pranešimo forma paskelbtą tų taisyklių įgyvendinimą.
- 110 Ketvirtasis klausimas savo ruožtu susijęs su tuo, kaip reikia, atsižvelgiant į tuos pačius straipsnius, aiškinti FIFA priimtas taisykles dėl tų varžybų eksploatavimo teisių.
- 111 Penktuoju klausimu, kuris pateikiamas tuo atveju, jei šio sprendimo trijuose ankstesniuose punktuose nurodytos taisyklės turėtų būti laikomos piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi pagal SESV 102 straipsnį arba pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį draudžiamu antikonkurenciniu karteliu, siekiama sudaryti sąlygas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nustatyti, ar tos taisyklės vis dėlto gali būti leidžiamos atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl SESV 102 straipsnio arba į SESV 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.
- 112 Atsižvelgiant į šių skirtingų klausimų apimtį, iš pradžių reikia priminti, pirma, kad SESV 101 ir 102 straipsniai taikomi visiems ūkinę veiklą vykdančioms subjektams, kurie turi būti kvalifikuojami kaip įmonės, neatsižvelgiant į jų teisinę formą ir finansavimo būdus (šiuo klausimu žr. 1991 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Höfner ir Elser*, C-41/90, EU:C:1991:161, 21 punktą; 2007 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *ETI ir kt.*, C-280/06, EU:C:2007:775, 38 punktą ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 20 ir 21 punktus).
- 113 Dėl tos priežasties šie straipsniai taikomi, be kita ko, subjektams, kurie įsteigti kaip asociacijos, turinčios tikslą, remiantis jų įstatais, organizuoti ir kontroliuoti tam tikrą sporto šaką, nes tie subjektai vykdo su ta sporto šaka susijusią ūkinę veiklą ir siūlo prekes ar paslaugas ir dėl to turi būti kvalifikuojami kaip „įmonės“ (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 22, 23 ir 26 punktus).
- 114 Beje, SESV 101 straipsnis taip pat taikomas subjektams, kurie, nors nebūtinai patys yra įmonės, gali būti kvalifikuojami kaip „įmonių asociacijos“.
- 115 Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į pagrindinės bylos dalyką ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teiginius, reikia pripažinti, kad SESV 101 ir 102 straipsniai taikomi FIFA ir UEFA tiek, kiek šios dvi asociacijos vykdo dvejopą ūkinę veiklą, kurią sudaro, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 34, 90 ir 92 punktais, tarpklubinių futbolo varžybų organizavimas ir komercinis eksploatavimas Sąjungos teritorijoje ir įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių eksploatavimas, ir kad dėl tos priežasties jos turi būti kvalifikuojamos kaip „įmonės“. Be to, toms asociacijoms taikomas SESV 101 straipsnis, nes jų narės yra nacionalinės futbolo asociacijos, kurios pačios gali būti kvalifikuojamos kaip „įmonės“ dėl to, kad vykdo ūkinę veiklą, susijusią su tarpklubinių futbolo varžybų organizavimu ir komerciniu eksploatavimu nacionaliniu mastu ir su tomis varžybomis susijusių teisių eksploatavimu, arba pačios turi narių ar joms priklauso subjektai, kurie, kaip ir futbolo klubai, gali būti kvalifikuojami kaip įmonės.

- 116 Antra, priešingai nei SESV 102 straipsnis, kuris taikomas tik vienašaliams įmonių, individualiai arba, jei taikoma, kolektyviai užimančių dominuojančią padėtį, veiksams, SESV 101 straipsnis taikomas įvairioms elgesio formoms, kurias vienija tai, kad tokį elgesį lemia kelios įmonės, t. y. „įmonių susitarimams“, „suderintiems veiksams“ ir „įmonių asociacijų sprendimams“, neatsižvelgiant į įmonių padėtį rinkoje (šiuo klausimu žr. 2000 m. kovo 16 d. Sprendimo *Compagnie maritime belge transports ir kt. / Komisija, C-395/96 P ir C-396/96 P, EU:C:2000:132, 34–36 punktus*).
- 117 Viena iš sąlygų, kad šioje byloje SESV 102 straipsnį būtų galima taikyti tokiam subjektui, kaip FIFA ar UEFA, yra įrodymas, kad tas subjektas konkrečioje rinkoje užima dominuojančią padėtį. Nagrinėjamu atveju remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teiginiais darytina išvada, kad kiekvienas iš šių dviejų subjektų užima dominuojančią padėtį tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo Sąjungos teritorijoje, taip pat su tomis varžybose susijusių įvairių teisių eksploatavimo rinkoje. Todėl į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimus dėl SESV 102 straipsnio išaiškinimo reikia atsakyti remiantis būtent šia faktine ir teisine prielaida, kuri yra neginčijama atsižvelgiant visų pirma į tai, kad FIFA ir UEFA yra vienintelės tokias varžybas pasaulio ir Europos mastu organizuojančios ir komerciškai eksploatuojančios asociacijos, kitaip nei kitų sporto šakų atveju.
- 118 Dėl SESV 101 straipsnio 1 dalies reikia pažymėti, kad siekiant ją taikyti tokiems subjektams, kaip FIFA ar UEFA, reikia įrodyti, kad egzistuoja „susitarimas“, „suderinti veiksmai“ arba „įmonių asociacijos sprendimas“, kurie gali būti įvairaus pobūdžio ir pasireikšti įvairiomis formomis. Konkrečiai kalbant, asociacijos sprendimas, kuriuo priimamas ar įgyvendinamas reglamentavimas, turintis tiesioginį poveikį jos tiesioginėmis ar netiesioginėmis narėmis esančių įmonių ūkinės veiklos vykdymui, gali būti laikomas tokiu „įmonių asociacijos sprendimu“, kaip tai suprantama pagal tą nuostatą (šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Wouters ir kt., C-309/99, EU:C:2002:98, 64 punktą ir 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, 42–45 punktus*). Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti SESV 101 straipsnio 1 dalį, atsižvelgdamas būtent į tokius sprendimus, t. y. FIFA ir UEFA taisykles dėl išankstinio leidimo rengti tarptautines klubų varžybas, dėl profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimo tose varžybose kontrolės, taip pat dėl sankcijų, kurios gali būti skiriamos išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisyklių nesilaikymo atveju.*
- 119 Galiausiai, trečia, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimai susiję tiek su SESV 101 straipsniu, tiek su SESV 102 straipsniu, reikia priminti, kad tais pačiais veiksmais gali būti pažeistas tiek pirmasis, tiek antrasis iš tų dviejų straipsnių, net jeigu jais siekiama skirtingų tikslų ir jų taikymo sritis skirtinga. Taigi tie straipsniai gali būti taikomi vienu metu, jei tenkinamos atitinkamos jų taikymo sąlygos (šiuo klausimu žr. 1989 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Saeed Flugreisen ir Silver Line Reisebüro, 66/86, EU:C:1989:140, 37 punktą; 2000 m. kovo 16 d. Sprendimo *Compagnie maritime belge transports ir kt. / Komisija, C-395/96 P ir C-396/96 P, EU:C:2000:132, 33 punktą ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt., C-307/18, EU:C:2020:52, 146 punktą*). Todėl jie turi būti aiškinami ir taikomi nuosekliai, tačiau atsižvelgiant į vieno ir kito iš šių straipsnių ypatybes.**

1. Dėl pirmojo klausimo dėl SESV 102 straipsnio aiškinimo, kai esama taisyklių dėl išankstinio leidimo organizuoti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat dėl klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose

- 120 Dėstydamas pirmąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmeniu už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir įgyvendino taisykles, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas, nors tokiems jų įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį.
- 121 Tokiomis aplinkybėmis, kaip galima teigti remiantis tiek taisyklių, dėl kurių pateiktas šis klausimas, formuluote, tiek nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytais teiginiais, kuriais grindžiamas tas klausimas, pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės susijusios ne tik su išankstiniu leidimu rengti tarptautines tarpklubines futbolo varžybas, bet ir su profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų galimybe dalyvauti tose varžybose. Remiantis tais pačiais teiginiais taip pat matyti, kad už tų taisyklių nesilaikymą fiziniams ar juridiniams asmenims skiriamos sankcijos, tarp kurių yra, kaip nurodyta prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiajame klausime ir kaip primena visos pagrindinės bylos šalys, profesionalaus futbolo klubų pašalinimas iš visų FIFA ir UEFA organizuojamų varžybų, žaidėjams uždraudžiant dalyvauti tarpklubinėse futbolo varžybose ar net nacionalinių futbolo asociacijų rinktinių susitikimuose.
- 122 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, reikia nuspręsti, kad dėstydamas pirmąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir įgyvendino taisykles, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas ir kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas, nors šiems jų įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

a) Dėl sąvokos „piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi“

- 123 SESV 102 straipsnyje nustatyta, kad kaip nesuderinamas su vidaus rinka draudžiamas bet koks vienos ar kelių įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi vidaus rinkoje arba didelėje jos dalyje, galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą.
- 124 Teisingumo Teismo suformuotoje jurisprudencijoje nustatyta, kad tuo straipsniu siekiama, kad nebūtų pažeista konkurencija ir dėl to nenukentėtų bendrasis interesas, atskiros įmonės ir vartotojai, ir baudžiama už dominuojančią padėtį užimančių įmonių veiksmus, kuriais ribojama konkurencija kokybiniais pranašumais, taigi vartotojams gali būti padaryta tiesioginės žalos, arba veiksmus, kuriais trikdoma ar iškraipoma ta konkurencija, taigi pastariesiems gali būti padaryta netiesioginės žalos (šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-

52/09, EU:C:2011:83, 22 ir 24 punktus; 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 20 punktą ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 41 ir 44 punktus).

- 125 Tokiais veiksmais laikomi veiksmai, kuriais rinkoje, kur konkurencija jau yra susilpnėjusi būtent dėl vienos ar kelių dominuojančią padėtį užimančių įmonių buvimo, trukdoma išlaikyti esamos konkurencijos laipsnį arba plėsti šią konkurenciją taikant kitas priemones nei reguliuojančias įmonių konkurenciją kokybiniais pranašumais (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Deutsche Telekom / Komisija*, C-280/08 P, EU:C:2010:603, 174 ir 177 punktus; 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 24 punktą ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 68 punktą).
- 126 Atvirkščiai, SESV 102 straipsniu nesiekama nei kliudyti įmonėms turimais kokybiniais pranašumais užimti dominuojančią padėtį vienoje ar keliose rinkose, nei užtikrinti, kad už dominuojančią padėtį užimančias įmones mažiau produktyvios konkuruojančios įmonės išliktų rinkoje (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 21 punktą; 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Intel / Komisija*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 133 punktą ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 73 punktą).
- 127 Vis dėlto, konkurencija kokybiniais pranašumais iš esmės gali lemti mažiau produktyvių ir dėl to vartotojams būtent kaina, prekėmis, pasirinkimu, kokybe ar naujovėmis mažiau patrauklių konkuruojančių įmonių išnykimą ar nustūmimą į šalį (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 22 punktą; 2017 m. rugsėjo 6 d. Sprendimo *Intel / Komisija*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, 134 punktą ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 45 punktą).
- 128 *A fortiori* pagal SESV 102 straipsnį dominuojančią padėtį užimančioms įmonėms priskiriama ypatinga atsakomybė savo veiksmais nepažeisti veiksmingos ir neiškraipytos konkurencijos vidaus rinkoje ir draudžiamas ne pats dominuojančios padėties egzistavimas, o tik piktnaudžiavimas ta padėtimi (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 23 punktą ir 2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *AstraZeneca / Komisija*, C-457/10 P, EU:C:2012:770, 188 punktą).

b) Dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi egzistavimo pripažinimo

- 129 Kad būtų galima pripažinti, kad konkrečiu atveju veiksmai turi būti kvalifikuojami kaip „piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi“, paprastai reikia įrodyti, kad, taikant kitas priemones nei reguliuojančias įmonių konkurenciją kokybiniais pranašumais, tokiais veiksmais daromas faktinis ar galimas konkurencijos ribojimas išstumiant tokias pat produktyvias įmones iš vienos ar kelių atitinkamų rinkų (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 25 punktą) arba neleidžiant joms plėtoti veiklos tose rinkose, kurios, reikia pažymėti, gali būti tiek rinkos, kur užimta dominuojanti padėtis, tiek susijusios ar gretutinės rinkos, kur tie veiksmai gali daryti faktinį ar galimą poveikį (šiuo klausimu žr. 1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Tetra Pak / Komisija*, C-333/94 P, EU:C:1996:436, 25–27 punktus; 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *TeliaSonera Sverige*, C-52/09, EU:C:2011:83, 84–86 punktus ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 76 punktą).

- 130 Tas įrodinėjimas, kuris gali apimti įvairias analizės priemones, atsižvelgiant į nagrinėjamų veiksmų pobūdį konkrečiu atveju, visais atvejais turi būti vykdomas vertinant visas reikšmingas faktines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2012 m. balandžio 19 d. Sprendimo *Tomra Systems ir kt. / Komisija*, C-549/10 P, EU:C:2012:221, 18 punktą ir 2023 m. sausio 19 d. Sprendimo *Unilever Italia Mkt. Operations*, C-680/20, EU:C:2023:33, 40 punktą), neatsižvelgiant į tai, ar jos susijusios su pačiais veiksmais, viena ar keliomis nagrinėjamomis rinkomis, ar konkurencijos veikimu toje ar tose rinkose. Per šį įrodinėjimą, remiantis analizės duomenimis ir tiksliais bei konkrečiais įrodymais, turi būti parodyta, kad tie veiksmai bent gali sukelti išstūmimo poveikį (šiuo klausimu žr. 2023 m. sausio 19 d. Sprendimo *Unilever Italia Mkt. Operations*, C-680/20, EU:C:2023:33, 42, 51 ir 52 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 131 Be to, veiksmai gali būti kvalifikuojami kaip „piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi“ ne tik tais atvejais, kai jais faktiškai ar potencialiai ribojama konkurencija kokybiniais pranašumais, iš rinkos ar rinkų išstumiant tokias pat produktyvias įmones, bet ir tada, kai įrodoma, kad tų veiksmų faktinis ar galimas poveikis arba net tikslas yra ankstyvoje stadijoje sukliudyti įmonėms galimoms konkurentėms patekti į tą rinką ar rinkas sudarius kliūtis į ją ar jas ateiti arba pritaikius kitas trukdymo patekti į rinką priemones nei reguliuojančias įmonių konkurenciją kokybiniais pranašumais, ir taip neleisti jose plėstis konkurencijai vartotojų nenaudai, riboti gamybą, alternatyvių prekių ar paslaugų kūrimą arba naujoves (šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, EU:C:2020:52, 154–157 punktus).
- 132 Nors valstybei narei savaime nedraudžiama teisėkūros ar reguliavimo priemonėmis įmonei suteikti išimtinės ar specialias teises rinkoje, tokia padėtis vis dėlto negali suteikti galimybės tai įmonei piktnaudžiauti taip susidariusia dominuojančia padėtimi, pavyzdžiui, aptariamomis teisėmis naudotis taip, kad įmonėms galimoms konkurentėms būtų kliudoma patekti į atitinkamą rinką arba į susijusias ar gretutines rinkas (šiuo klausimu žr. 1991 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, EU:C:1991:464, 14 punktą ir 1991 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *GB-Inno-BM*, C-18/88, EU:C:1991:474, 17–19 ir 24 punktus). Toks reikalavimas *a fortiori* taikomas, kai tokiomis teisėmis įmonei suteikiami įgaliojimai nustatyti, ar kitoms įmonėms leidžiama vykdyti ūkinę veiklą, ir, jei taikoma, kokiomis sąlygomis (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 38 ir 51 punktus).
- 133 Iš tiesų konkurencijos išsaugojimas ar neiškraipyta plėtra vidaus rinkoje gali būti užtikrinta tik tuo atveju, kai užtikrinamos įmonių lygios galimybės. Tačiau aplinkybė, kad konkrečią ūkinę veiklą vykdančiai įmonei suteikiami įgaliojimai *de jure* ar net *de facto* apibrėžti, kurioms kitoms įmonėms taip pat leidžiama vykdyti tą veiklą, arba nustatyti sąlygas, kuriomis ji gali būti vykdoma, lemia interesų konfliktą ir suteikia akivaizdų pranašumą prieš konkurentus, nes jai leidžiama kliudyti jiems patekti į atitinkamą rinką ar sudaryti palankesnes sąlygas savo veiklai (šiuo klausimu žr. 1991 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *GB-Inno-BM*, C-18/88, EU:C:1991:474, 25 punktą; 1998 m. vasario 12 d. Sprendimo *Raso ir kt.*, C-163/96, EU:C:1998:54, 28 ir 29 punktus ir 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 51 ir 52 punktus), taip pat tokiais veiksmais trukdyti konkurencijai kokybiniais pranašumais vartotojų nenaudai, toje rinkoje ribojant gamybą, alternatyvių prekių ar paslaugų kūrimą ar net naujoves.
- 134 Taigi, kai suteikiamos išimtinės ar specialios teisės, dėl kurių atitinkama įmonė įgyja tokius įgaliojimus, ar susiklosto analogiška padėtis atitinkamose rinkose, turėtų būti nustatomos tinkamos ribos, įpareigojimai ir kontrolės mechanizmai, kuriais būtų galima išvengti jos piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, kad ji pati nepažeistų SESV 102 straipsnio, aiškinamo atsižvelgiant į SESV 106 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 53 punktą).

- 135 Konkrečiau kalbant, jeigu atitinkama įmonė turi įgaliojimus nustatyti sąlygas, kuriomis įmonės galimos konkurentės gali patekti į rinką, ar kiekvienu atveju atskirai spręsti šį klausimą priimdama sprendimą dėl išankstinio leidimo arba atsisakymo suteikti išankstinį leidimą patekti į rinką, tuos įgaliojimus, kad vien dėl jų egzistavimo nebūtų pažeistas SESV 102 straipsnis, aiškinamas atsižvelgiant į SESV 106 straipsnį, turi reglamentuoti skaidrūs, aiškūs ir tikslūs kriterijai (pagal analogiją žr. 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 84–86, 90, 91–99 punktus), leidžiantys išvengti galimo piktnaudžiavimo tais įgaliojimais. Tie kriterijai turi būti tinkami siekiant užtikrinti, kad tais įgaliojimais būtų naudojamosi nediskriminuojant ir kad būtų galima atlikti veiksmingą kontrolę (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 99 punktą).
- 136 Beje, aptariamiesiems įgaliojimams turi būti taikomos skaidrios ir nediskriminuojančios procedūros taisyklės, kuriose turi būti numatyti, be kita ko, prašymo suteikti išankstinį leidimą ir su tuo prašymu susijusio sprendimo priėmimo terminai. Nustatyti terminai neturi būti nepalankūs įmonėms galimoms konkurentėms, kliudyti joms veiksmingai patekti į rinką (pagal analogiją žr. 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 86 ir 92 punktus) ir galiausiai taip riboti gamybą, alternatyvių prekių ar paslaugų kūrimą ir naujoves.
- 137 Šio sprendimo trijuose pirmesniuose punktuose primintiems reikalavimams identiški reikalavimai juo labiau turi būti taikomi tuo atveju, kai dominuojančią padėtį užimanti įmonė būtent dėl savarankiško elgesio, o ne dėl to, kad valstybė narė suteikia išimtines ar specialias teises, pati sukuria tokią padėtį, kad gali kliudyti įmonėms galimoms konkurentėms patekti į tam tikrą rinką (šiuo klausimu žr. 1991 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *GB-Inno-BM*, C-18/88, EU:C:1991:474, 20 punktą). Taip gali nutikti tuo atveju, kai ta įmonė turi reglamentavimo, kontrolės ir sankcijų skyrimo įgaliojimus, kuriais naudodamasi gali leisti ar kontroliuoti patekimą į rinką, taigi turi kitokią priemonę nei tos, kurių įprastai imasi įmonės ir kuriomis reguliuojama jų konkurencija kokybiniais pranašumais.
- 138 Taigi tokiems įgaliojimams turi būti nustatytos panašios ribos, įpareigojimai ir kontrolės mechanizmas, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir nebūtų pažeistas SESV 102 straipsnis.

c) Dėl taisyklių dėl išankstinio leidimo organizuoti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose kvalifikavimo kaip piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi

- 139 Nagrinėjamu atveju, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, FIFA, ir UEFA vykdo tarptautinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo, taip pat su tomis varžybomis susijusių įvairių teisių eksploatavimo ūkinę veiklą. Taigi dėl šios priežasties tos dvi asociacijos yra įmonės. Beje, abi jos užima dominuojančią padėtį, tiksliau - turi monopolį atitinkamoje rinkoje.
- 140 Remiantis nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytais teiginiais, taisyklės, dėl kurių šis teismas pateikė klausimus Teisingumo Teismui, yra numatytos asociacijų statusą turinčių FIFA ir UEFA įstatuose, priimtuose vadovaujantis jų pačių sau suteiktais reglamentavimo ir kontrolės įgaliojimais, ir kad tomis taisyklėmis šiems dviem subjektams suteikiamas ne tik įgaliojimas išduoti leidimą trečiajai įmonei įsteigti ir organizuoti naujas

tarpklubines futbolo varžybas Sąjungos teritorijoje, bet ir įgaliojimas reglamentuoti profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas.

- 141 Galiausiai, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginiais, šiems įvairiems įgaliojimams netaikomi nei materialūs kriterijai, nei jų procedūros taisyklės, galintys tinkamai užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį.
- 142 Šio sprendimo 75 punkte nurodytoje jurisprudencijoje šiuo aspektu nustatyta, kad už sporto šaką atsakingos asociacijos, kaip antai FIFA ir UEFA, turi teisę priimti, įgyvendinti ir reikalauti laikytis taisyklių, susijusių ne tik su tos sporto šakos, šiuo atveju – profesionalaus futbolo, tarptautinių varžybų organizavimu ir eiga apskritai, bet ir konkrečiai su išankstiniu leidimu jas organizuoti, taip pat su profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimu jose.
- 143 Ši sporto šaka, kuri Sąjungoje turi didžiulę ne tik socialinę ir kultūrinę reikšmę (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 106 punktą ir 2010 m. kovo 16 d. Sprendimo *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, 40 punktą), bet yra svarbi ir žiniasklaidai, be kitų ypatybių, pasižymi ir tuo, kad organizuojama daug Europos ir nacionalinio lygmens varžybų, kuriose kviečiami dalyvauti labai daug klubų ir žaidėjų. Be to, ši sporto šaka, kaip ir tam tikros kitos sporto šakos, pasižymi tuo, kad tose varžybose dalyvauti gali tik tam tikrų sporto rezultatų pasiekusios komandos (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 132 punktą), o tų varžybų eiga grindžiama tų komandų rungtynėmis ir laipsnišku iškritimu iš varžybų. Taigi ši sporto šaka iš esmės grindžiama sporto pasiekimais, kurie gali būti garantuoti tik tuo atveju, jei visos dalyvaujančios komandos rungtyniauja vienodomis reguliavimo ir techninėmis sąlygomis, tam tikru mastu užtikrinančiomis lygias galimybes.
- 144 Atsižvelgiant į šias įvairias ypatybes galima teigti, kad yra teisėta tarptautines tarpklubines futbolo varžybas organizuoti ir vykdyti pagal bendras taisykles, kuriomis užtikrinamas tokių varžybų vientisumas ir koordinavimas pagal bendrą kalendorių, taip pat, kalbant plačiau, tinkamai ir veiksmingai skatinamas lygiomis galimybėmis ir pasiekimais grindžiamų sporto varžybų rengimas. Be to, yra teisėta užtikrinti, kad šių bendrų taisyklių būtų laikomasi, nustatant tokias taisykles, kokias nustatė FIFA ir UEFA, dėl išankstinio leidimo organizuoti tokias varžybas ir dėl klubų bei žaidėjų dalyvavimo jose.
- 145 Kadangi tokios taisyklės dėl išankstinio leidimo ir dalyvavimo yra teisėtos, konkrečiai kalbant apie profesionalų futbolą ir su šio sporto veikla susijusią ūkinę veiklą, nei tų taisyklių priėmimas, nei jų įgyvendinimas iš principo ir apskritai negali būti laikomas „piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi“ (pagal analogiją dėl laisvo paslaugų teikimo ribojimo žr. 2000 m. balandžio 11 d. Sprendimo *Deliège*, C-51/96 ir C-191/97, EU:C:2000:199, 64 punktą).
- 146 Tas pats taikoma kartu su tomis taisyklėmis nustatytoms sankcijoms, nes tokios sankcijos iš principo yra teisėtos siekiant užtikrinti tų taisyklių veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Meca-Medina ir Majcen / Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, 44 punktą).
- 147 Atvirkščiai, jokia profesionalaus futbolo ypatybė neleidžia pripažinti, kad taisyklių dėl išankstinio leidimo ir dalyvavimo, kurioms apskritai nenustatyta jokių ribojimų, įpareigojimų ir kontrolės mechanizmų, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ir kurioms, kalbant konkrečiau, netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų

skaidrumą, objektyvumą, tikslumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį, priėmimas ir juo labiau įgyvendinimas yra teisėtas, kai tomis taisyklėmis jas įpareigotam įgyvendinti subjektui suteikiama galia kliudyti bet kokiai konkuruojančiai įmonei patekti į rinką. Tokios taisyklės turi būti pripažintos pažeidžiančiomis SESV 102 straipsnį, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 134–138 punktais.

- 148 Taip pat, kadangi nėra materialių kriterijų ir procedūros taisyklių, užtikrinančių kartu su šiomis taisyklėmis nustatytų sankcijų skaidrumą, objektyvumą, tikslumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą, tokios sankcijos vien dėl savo pobūdžio turi būti laikomos pažeidžiančiomis SESV 102 straipsnį dėl to, kad yra taikomos naudojantis diskrecija. Esant tokioms aplinkybėms, neįmanoma skaidriai ir objektyviai patikrinti, ar jų taikymas kiekvienu konkrečiu atveju yra pagrįstas ir proporcingas atsižvelgiant į konkrečias aptariamo tarptautinių tarpklubinių varžybų projekto savybes.
- 149 Šiuo atveju neturi reikšmės aplinkybė, kad FIFA ir UEFA neturi teisės aktais įtvirtinto monopolio ir kad konkuruojančios įmonės teoriškai gali steigti naujas varžybas, kurioms nebūtų taikomos šių dviejų asociacijų priimtose ir taikomos taisyklės. Kaip matyti, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teiginiais, FIFA ir UEFA dominuojanti padėtis tarptautinių tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo rinkoje yra tokia, kad šiuo momentu praktiškai yra neįmanoma įsteigti perspektyvių ir nuo tų asociacijų ekosistemos nepriklausomų varžybų, atsižvelgiant į kontrolę, kurią jos vykdo tiesiogiai ar per jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas klubų, žaidėjų, taip pat kitų varžybų rūšių, kaip antai organizuojamų nacionaliniu lygmeniu, atžvilgiu.
- 150 Nagrinėjamu atveju būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikęs papildomus patikrinimus, kurie, jo nuomone gali būti reikalingi, turi pagrindinėje byloje aptariamas taisykles kvalifikuoti pagal SESV 102 straipsnį.
- 151 Atsižvelgiant į tai, svarbu pažymėti, jog tam, kad būtų galima pripažinti, jog pagrindinėje byloje ginčijamoms išankstinio leidimo rengti sporto varžybas ir dalyvavimo tose varžybose taisyklėmis taikomi skaidrūs, objektyvūs ir tikslūs materialūs kriterijai, taip pat skaidrios ir nediskriminuojančios procedūros taisyklės, nekeltys kliūčių veiksmingai patekti į rinką, konkrečiai reikia, kad prieš pradėdant jas įgyvendinti tie kriterijai ir procedūros taisyklės būtų nustatyti prieinama forma. Be to, kad tie kriterijai ir procedūros taisyklės galėtų būti laikomi nediskriminuojančiais, atsižvelgiant, be kita ko, į tai, jog tokie subjektai, kaip FIFA ir UEFA, patys vykdo įvairią ūkinę veiklą rinkoje, kurioje taikomos jų nustatytos taisyklės dėl išankstinio leidimo ir dalyvavimo, būtina, kad pagal tuos kriterijus ir procedūros taisykles trečiųjų varžybų organizavimui ir komerciniam eksploatavimui, taip pat klubų ir žaidėjų dalyvavimui jose nebūtų taikomi reikalavimai, kurie arba skirtųsi nuo reikalavimų, taikomų sprendimus priimančio subjekto organizuojamoms ir komerciškai eksploatuojamoms varžyboms, arba būtų tokie patys ar panašūs, tačiau kuriuos praktiškai įvykdyti būtų neįmanoma arba pernelyg sunku įmonei, neturinčiai tokio paties asociacijos statuso arba tokių pačių įgaliojimų kaip tas subjektas, ir kurios padėtis dėl tos priežasties yra kitokia nei jo. Galiausiai tam, kad kartu su tokiomis išankstinio leidimo ir dalyvavimo taisyklėmis, kurios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nustatytos sankcijos nebūtų taikomos naudojantis turima diskrecija, jos turi būti nustatytos remiantis kriterijais, kurie taip pat turi būti ne tik skaidrūs, objektyvūs, tikslūs ir nediskriminaciniai, bet ir padėti užtikrinti, kad tos sankcijos kiekvienu konkrečiu atveju būtų nustatomos laikantis proporcingumo principo, atsižvelgiant, be kita ko, į konstatuoto pažeidimo trukmę ir sunkumą.

152 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į pirmąją klausimą reikia atsakyti, kad SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir įgyvendino taisykles, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas ir kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tokiose varžybose, už šių taisyklių pažeidimą skiriant sankcijas, nors šiems įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

2. Dėl antrojo klausimo dėl SESV 101 straipsnio 1 dalies aiškinimo, kai esama taisyklių dėl išankstinio leidimo organizuoti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose

153 Dėstydamas antrąją klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad įmonių asociacijos sprendimu, kurio tikslas ar poveikis yra konkurencijos trikdymas, laikomas atvejis, kai už futbolą pasaulio ir Europos lygmenimis atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir tiesiogiai ar per jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas įgyvendino taisykles, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas, nors tokiems jų įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį.

154 Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į šį klausimą pagrindžiančius nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytus teiginius, ir dėl tokių pat priežasčių, kurios išdėstytos šiuo sprendimo 121 punkte, reikia nuspręsti, kad dėstydamas šį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad įmonių asociacijos sprendimu, kurio tikslas ar poveikis yra konkurencijos trikdymas, laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir tiesiogiai ar per jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas įgyvendino taisykles, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas ir kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas, nors šiems įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

a) Dėl veiksmų, kurių „tikslas“ ar „poveikis“ yra pažeisti konkurenciją, sąvokos ir dėl tokių veiksmų egzistavimo pripažinimo

155 Pirma, SESV 101 straipsnio 1 dalyje kaip nesuderinami su vidaus rinka yra draudžiami visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas vidaus rinkoje.

- 156 Nagrinėjamu atveju, kaip galima teigti remiantis klausimo formuluote, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės tik klausia, ar SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad įmonių asociacijų sprendimų, įtvirtintų FIFA ir UEFA priimtose taisyklėse, į kurias tas teismas daro nuorodą, „tikslas ar poveikis“ yra „trukdyti“ konkurenciją.
- 157 Vis dėlto, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai nurodytos priežastys, dėl kurių tas teismas mano, jog tie įmonių asociacijų sprendimai, be kita ko, gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.
- 158 Antra, kad konkrečiu atveju būtų galima nuspręsti, jog susitarimui, įmonių asociacijos sprendimui ar suderintiems veiksams taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, remiantis pačia tos nuostatos formuluote būtina įrodyti arba tai, kad tais veiksmais siekiama trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, arba tai, kad tie veiksmai turi tokį poveikį (šiuo klausimu žr. 1966 m. birželio 30 d. Sprendimą *LTM*, 56/65, EU:C:1966:38, 359 p. ir 2023 m. birželio 29 d. Sprendimo *Super Bock Bebidas*, C-211/22, EU:C:2023:529, 31 punktą).
- 159 Iš pradžių reikia išnagrinėti nagrinėjamų veiksmų tikslą. Jeigu atlikus tokį tyrimą paaiškėtų, kad jų tikslas yra antikonkurencinis, jų poveikio konkurencijai nagrinėti nereikėtų. Taigi tik tuo atveju, jei tie veiksmai negalėtų būti laikomi turinčiais antikonkurencinį tikslą, reikėtų išnagrinėti jų poveikį (šiuo klausimu žr. 1966 m. birželio 30 d. Sprendimą *LTM*, 56/65, EU:C:1966:38, 359 p. ir 2015 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Maxima Latvija*, C-345/14, EU:C:2015:784, 16 ir 17 punktus).
- 160 Tyrimas, kurį reikia atlikti, skiriasi pagal tai, ar jis susijęs su klausimu, ar nagrinėjami veiksmai turi „tikslą“ trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, ar su klausimu, ar jie turi tokį „poveikį“, nes kiekvienai iš šių sąvokų taikomos skirtinga teisinė ir įrodinėjimo tvarka (šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, EU:C:2020:52, 63 punktą).
- 1) *Dėl veiksmų, kurių „tikslas“ trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, egzistavimo pripažinimo*
- 161 Kaip nustatyta Teisingumo Teismo suformuotoje jurisprudencijoje, kuri konkrečiai apibendrinta 2018 m. sausio 23 d. Sprendime *F. Hoffmann-La Roche ir kt.* (C-179/16, EU:C:2018:25, 78 punktas) ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendime *Generics (UK) ir kt.* (C-307/18, EU:C:2020:52, 67 punktas), nors antikonkurencinio „tikslas“ sąvoka, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 158 ir 159 punktais, nėra išimtis, palyginti su antikonkurencinio „poveikio“ sąvoka, ji turi būti aiškinama siaurai.
- 162 Taigi ši sąvoka turi būti suprantama kaip susijusi išimtinai su tam tikromis įmonių veiksmų derinimo rūšimis, kurios yra pakankamai žalingos konkurencijai, kad būtų galima teigti, kad jų poveikio tyrimas yra nereikalingas. Iš tiesų tam tikros įmonių veiksmų derinimo formos dėl savo pobūdžio gali būti laikomos žalingomis geram įprastos konkurencijos veikimui (šiuo klausimu žr. 1966 m. birželio 30 d. Sprendimą *LTM*, 56/65, EU:C:1966:38, 359 p.; 2018 m. sausio 23 d. Sprendimo *F. Hoffmann-La Roche ir kt.*, C-179/16, EU:C:2018:25, 78 punktą ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, EU:C:2020:52, 67 punktą).
- 163 Tarp tokiomis laikytinų veiksmų rūšių visų pirma yra tam tikri konkurencijai ypač žalingi slapti veiksmai, kaip antai horizontalieji karteliai, lemiantys kainų nustatymą, gamybos pajėgumų ribojimą ar klientų pasidalijimą. Iš tiesų tokių rūšių veiksmai gali sukelti kainų augimą ar gamybos, taigi ir pasiūlos, mažėjimą, lemiančius blogą išteklių panaudojimą juos naudojančių įmonių ir vartotojų nenaudai (šiuo klausimu žr. 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Beef Industry*

Development Society ir Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, 17 ir 33 punktus; 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *CB / Komisija*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 51 punktą ir 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *ING Pensii*, C-172/14, EU:C:2015:484, 32 punktą).

- 164 Nors kitos veiksmų rūšys nebūtinai yra tokios pat žalingos konkurencijai, tam tikrais atvejais jos taip pat gali būti laikomos turinčiomis antikonkurencinį tikslą. Tai galima pasakyti būtent apie tam tikras kitas nei karteliai horizontaliųjų susitarimų rūšis, pavyzdžiui, apie susitarimus išstumti iš rinkos konkuruojančias įmones (šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, EU:C:2020:52, 76, 77, 83–87 ir 101 punktus ir 2021 m. kovo 25 d. Sprendimo *Lundbeck / Komisija*, C-591/16 P, EU:C:2021:243, 113 ir 114 punktus), arba apie tam tikras įmonių asociacijų sprendimų rūšis (šiuo klausimu žr. 1987 m. sausio 27 d. Sprendimo *Verband der Sachversicherer / Komisija*, 45/85, EU:C:1987:34, 41 punktą).
- 165 Konkrečiu atveju siekiant nustatyti, ar susitarimas, įmonių asociacijos sprendimas ar suderinti veiksmai dėl savo pobūdžio yra pakankamai žalingi konkurencijai, kad juos būtų galima laikyti turinčiais tikslą ją trukdyti, ją riboti ar iškraipyti, reikia išnagrinėti, pirma, to susitarimo, sprendimo ar veiksmų turinį, antra, jų ekonominį ir teisinį kontekstą, ir, trečia, jais siekiamus tikslus (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *CB / Komisija*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53 punktą ir 2018 m. sausio 23 d. Sprendimo *F. Hoffmann-La Roche ir kt.*, C-179/16, EU:C:2018:25, 79 punktą).
- 166 Pirma, kiek tai susiję su aptariamų veiksmų ekonominiu ir teisiniu kontekstu, reikia atsižvelgti į nagrinėjamų prekių ar paslaugų pobūdį, taip pat į realias nagrinėjamų sektorių ar rinkų veikimo sąlygas ir struktūrą (2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *CB / Komisija*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 53 punktas ir 2018 m. sausio 23 d. Sprendimo *F. Hoffmann-La Roche ir kt.*, C-179/16, EU:C:2018:25, 80 punktas). Atvirkščiai, visiškai nereikia nagrinėti ir juo labiau įrodinėti tų veiksmų poveikio konkurencijai, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra faktinis, ar galimas, neigiamas ar teigiamas, kaip nustatyta šio sprendimo 158 ir 159 punktuose nurodytoje jurisprudencijoje.
- 167 Paskui, kiek tai susiję su nagrinėjamais veiksmais siekiamais tikslais, reikia nustatyti objektyvius tikslus, kuriuos tais veiksmais konkurencijos atžvilgiu siekiama įgyvendinti. Atvirkščiai, aplinkybė, kad dalyvaujančios įmonės veikė neturėdamos subjektyvaus ketinimo trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, ir tai, kad jos siekė tam tikrų teisėtų objektyvių tikslų, neturi lemiamos reikšmės SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymui (šiuo klausimu žr. 2006 m. balandžio 6 d. Sprendimo *General Motors / Komisija*, C-551/03 P, EU:C:2006:229, 64 ir 77 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją ir 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Beef Industry Development Society ir Barry Brothers*, C-209/07, EU:C:2008:643, 21 punktą).
- 168 Galiausiai atsižvelgus į visus šio sprendimo trijuose pirmesniuose punktuose išdėstytus aspektus bet kuriuo atveju turėtų išaiškėti tikslios priežastys, dėl kurių nagrinėjami veiksmai yra pakankamai žalingi konkurencijai, kad būtų galima pagrįstai nuspręsti, kad jais siekiama ją trukdyti, riboti ar iškraipyti (šiuo klausimu žr. 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *CB / Komisija*, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, 69 punktą).

2) Dėl veiksmų, kurių „poveikis“ yra trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, egzistavimo pripažinimo

- 169 Veiksmų, kurių „poveikis“ yra antikonkurencinis, sąvoka, savo ruožtu apima visus veiksmus, kurie negali būti laikomi turinčiais antikonkurencinį „tikslą“, jei būtų įrodyta, kad tų veiksmų faktinis ar galimas poveikis yra labai trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 28 d. Sprendimo *Deere / Komisija*, C-7/95 P, EU:C:1998:256, 77 punktą ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, EU:C:2020:52, 117 punktą).
- 170 Šiuo tikslu reikia išnagrinėti, kaip veiktų konkurencija realiomis sąlygomis, jei nebūtų aptariamo susitarimo, įmonių asociacijos sprendimo ar suderintų veiksmų (1966 m. birželio 30 d. Sprendimas *LTM*, 56/65, EU:C:1966:38, 360 p. ir 2020 m. sausio 30 d. Sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, EU:C:2020:52, 118 punktas), ir apibrėžti rinką ar rinkas, kuriose šie veiksmai linkę sukelti poveikį, paskui nustatyti, ar tas poveikis yra faktinis, ar galimas. Atliekant šį tyrimą reikia atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes.

b) Dėl taisyklių dėl išankstinio leidimo rengti tarpklubines futbolo varžybas, taip pat dėl klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose kvalifikavimo kaip įmonių asociacijos sprendimo, kurio „tikslas“ riboti konkurenciją

- 171 Nagrinėjamu atveju, remiantis tuo, kas išdėstyta prašyme priimti prejudicinį sprendimą, FIFA ir UEFA taisyklės, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užduoda klausimus Teisingumo Teismui, šiems dviem subjektams suteikia ne tik įgaliojimus suteikti leidimą įsteigti ir organizuoti bet kokias futbolo varžybas Sąjungos teritorijoje, taigi būtent bet kokias trečiosios įmonės planuojamas naujas tarpklubines futbolo varžybas, bet ir įgaliojimus kontroliuoti futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas.
- 172 Konkrečiai dėl FIFA taisyklių turinio reikia pažymėti, kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, pirma, kad jokia tarptautinė lyga ar kitas analogiškas klubų ar lygų susivienijimas negali būti sudarytas negavus šio subjekto ir nacionalinės futbolo asociacijos ar asociacijų, kurių nariai yra šie klubai ar lygos, sutikimo. Antra, jokios rungtynės ar varžybos negali vykti be išankstinio FIFA, UEFA ir tos ar tų asociacijų išankstinio leidimo. Trečia, joks žaidėjas ir jokia FIFA ar UEFA nare esančiai nacionalinei futbolo asociacijai priklausanti komanda be FIFA leidimo negali žaisti rungtynių ir turėti kontaktų sporto klausimu su jai nepriklausančiu kitu žaidėju ar kita komanda. Ketvirta, asociacijos, lygos ar klubai, priklausantys FIFA nare esančiai nacionalinei futbolo asociacijai, gali įstoti į kitą asociaciją narę ar dalyvauti varžybose jos teritorinėje jurisdikcijoje tik išimtinu atveju ir gaę FIFA, UEFA ar tų dviejų asociacijų leidimą.
- 173 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad UEFA taisyklėse numatyta, pirma, jog šis subjektas vienas sprendžia dėl tarptautinių varžybų, kuriose dalyvauja jo narėmis esančios nacionalinės futbolo asociacijos arba joms priklausantys klubai, organizavimo ar panaikinimo jo teritorinėje jurisdikcijoje, išskyrus FIFA organizuojamas varžybas. Antra, tarptautinėms rungtynėms, varžyboms ar turnyrams, kuriuos organizuoja ne UEFA, tačiau kurie žaidžiami jos teritorinėje jurisdikcijoje, reikalingas išankstinis FIFA, UEFA, ir (arba) atitinkamų asociacijų narių leidimas pagal FIFA tarptautinių rungtynių reglamentą. Trečia, be UEFA leidimo negali būti formuojamas joks įvairioms UEFA narėmis esančioms nacionalinėms futbolo asociacijoms tiesiogiai ar netiesioginiai priklausančių lygų ar klubų susivienijimas ar aljansas.

- 174 Beje, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, jokiems FIFA ir UEFA turimiems įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį, kaip nurodyta šio sprendimo 151 straipsnyje.
- 175 Galiausiai, remiantis šio sprendimo 142–149 punktais, darytina išvada, kad nors tarptautinių futbolo varžybų specifiška ir realios tų varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo Sąjungos teritorijoje rinkos sandaros ir veikimo sąlygos leidžia pripažinti, jog tokios išankstinio leidimo taisyklės, kaip ką tik primintosios, iš principo yra teisėtos, šie konteksto aspektai, atvirksčiai, negali pateisinti materialių kriterijų ir procedūros taisyklių, leidžiančių užtikrinti ginčijamų taisyklių skaidrumą, objektyvumą, tikslumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį, nebuvimą.
- 176 Galiausiai, net jeigu šių išankstinio leidimo taisyklių priėmimas gali būti motyvuojamas tam tikrų teisėtų tikslų, kaip antai tikslo, kad būtų laikomasi profesionalaus futbolo pamatu esančių žaidimo principų, vertybių ir taisyklių, siekimu, vis dėlto, remiantis tomis taisyklėmis, jas priėmusių subjektų, turinčių įmonių asociacijų statusą, išankstinio leidimo ir sankcijų skyrimo įgaliojimai taikomi visų tarptautinių futbolo varžybų, kurias, vykdydami ūkinę veiklą, lygiagrečiai organizuoja ne šie du subjektai, organizavimui ir komerciniam eksploatavimui. Taip šiomis taisyklėmis tiems subjektams suteikiami įgaliojimai suteikti leidimą, kontroliuoti ar daryti įtaką bet kokios įmonės galimos konkurentės patekimui į atitinkamą rinką, ir taip apibrėžti tiek konkurencijos lygį, kuris gali būti šioje rinkoje, tiek sąlygas, kuriomis galima konkurencija galėtų veikti. Taigi pagal tas taisykles galima jei nepašalinti iš rinkos bet kokios net ir tokios pat produktyvios konkuruojančios įmonės, tai bent apriboti formatu arba turiniu alternatyvių ar naujų varžybų steigimą ir komercinį eksploatavimą. Be to, šitaip tomis taisyklėmis iš profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų atimama bet kokia galimybė dalyvauti tose varžybose, nors jos galėtų, pavyzdžiui, pasiūlyti naujovišką formatą, nepažeisdamos žaidimo principų, vertybių ir taisyklių, kurios yra šios sporto šakos pamatas. Galiausiai tokiomis taisyklėmis iš varžybų žiūrovų ir televizijos žiūrovų gali būti atimta bet kokia galimybė jas stebėti ar žiūrėti jų transliaciją.
- 177 Beje, kadangi išankstinio leidimo organizuoti tarptautines profesionalaus futbolo varžybas taisyklės papildytos taisyklėmis dėl profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimo tose varžybose, taip pat dėl sankcijų, kurios gali būti skirtos už dalyvavimą jose, reikia pridurti, kad tomis taisyklėmis akivaizdžiai sustiprinamas antikonkurencinis tikslas, būdingas kiekvienam išankstinio leidimo mechanizmui, kuriam netaikomi apribojimai, įpareigojimai ir kontrolė, leidžiantys užtikrinti jo skaidrumą, objektyvumą, tikslumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį. Tomis taisyklėmis iš tiesų padidinama šiuo mechanizmu nustatyta kliūtis patekti į rinką ir visoms galimai konkuruojančias varžybas organizuojančioms įmonėms kliudoma veiksmingai pasinaudoti rinkoje esančiais ištekliais, t. y. klubais ir žaidėjais, kurie, jei dalyvautų varžybose, kurioms negautas FIFA ir UEFA išankstinis leidimas, rizikuotų gauti sankcijas, kurioms, kaip pažymėta šio sprendimo 148 punkte, netaikomi jokie materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, tikslumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.
- 178 Dėl visų nurodytų priežasčių reikia nuspręsti, kad tuo atveju, kai pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės dėl išankstinio leidimo, dalyvavimo varžybose ir sankcijų netaikomi šio sprendimo 151 punkte nurodyti materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, tikslumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą, tos taisyklės dėl savo pobūdžio yra pakankamai žalingos konkurencijai ir dėl to jomis siekiama tikslo jai trukdyti. Taigi joms taikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, nesant reikalo nagrinėti faktinio arba galimo jų poveikio.

179 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad įmonių asociacijos sprendimu, kurio tikslas yra konkurencijos trukdymas, laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir tiesiogiai ar per jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas įgyvendino taisykles, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas ir kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas, nors šiems įvairiems įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

3. Dėl trečiojo klausimo dėl SESV 101 straipsnio 1 dalies ir 102 straipsnio aiškinimo tais atvejais, kai imamasi veiksmų sankcijomis grasinti klubams ir sportininkams, dalyvaujantiems varžybose, kurioms nesuteiktas leidimas

180 Dėstydamas trečiąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 101 straipsnio 1 dalis ir 102 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad antikonkurenciniu įmonių asociacijos sprendimu arba piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi laikomas atvejis, kai tokie subjektai, kaip FIFA ir UEFA, viešai paskelbia, kad visiems profesionalaus futbolo klubams ir visiems žaidėjams, dalyvaujantiems tarpklubinėse futbolo varžybose, kurioms nesuteiktas išankstinis leidimas, bus taikomos sankcijos, kurioms netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų sankcijų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

181 Atsižvelgiant į atsakymus, pateiktus į du pirmesnius klausimus, konkrečiai kalbant, į šio sprendimo 148 ir 177 punktuose išdėstytus argumentus, kad toks viešas paskelbimas yra SESV 102 straipsnį ir 101 straipsnio 1 dalį pažeidžiantis taisyklių įgyvendinimas ir kad tokiam paskelbimui taip pat taikomi tose dviejose nuostatose nustatyti draudimai, į šį klausimą atskirai atsakyti nereikia.

4. Dėl penktojo klausimo, susijusio su galimybe pateisinti taisykles dėl išankstinio leidimo rengti varžybas, taip pat dėl klubų ir sportininkų dalyvavimo tose varžybose

182 Dėstydamas penktąjį klausimą, kurį reikia nagrinėti pirmiau už ketvirtąjį, nes jis susijęs su tomis pačiomis FIFA ir UEFA taisyklėmis, kurios aptariamose pirmuosiuose trijuose klausimuose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar SESV 101 straipsnio 3 dalis ir Teisingumo Teismo jurisprudencija dėl SESV 102 straipsnio turi būti aiškinami taip, kad taisyklėms, pagal kurias pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, trečiosioms įmonėms taiko reikalavimą iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti tarpklubines futbolo varžybas ir kontroliuoja profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skirdamos sankcijas, gali būti taikoma išimtis arba tos taisyklės gali būti laikomos pateisinamomis.

a) Dėl galimybės pripažinti, kad SESV 101 straipsnio 1 dalis ir 102 straipsnis netaikomi tam tikriems konkrečioms veiksams

- 183 Teisingumo Teismo suformuotoje jurisprudencijoje nustatyta, kad SESV 101 straipsnio 1 dalyje esantis draudimas nebūtinai taikomas visiems įmonių susitarimams ar visiems įmonių asociacijos sprendimams, kuriais ribojama to susitarimo šalimis esančių ar to sprendimo laikytis privalančių įmonių veiksmų laisvė. Išnagrinėjus ekonominį ir teisinį kontekstą, kuriam esant sudaryti tam tikri susitarimai ir priimti tam tikri sprendimai, gali būti konstatuota, pirma, kad juos galima pateisinti tuo, jog siekiama vieno ar kelių teisėtų bendrojo intereso tikslų, kurie savaime neprieštaruoja konkurencijai, antra, kad konkrečios priemonės, kurių imtasi siekiant tų tikslų, iš tikrųjų yra tam būtinos, ir, trečia, kad net jeigu paaiškėja, jog tomis priemonėmis daromas joms būdingas poveikis bent potencialiai riboti ar iškraipyti konkurenciją, tas poveikis neviršija to, kas būtina, t. y. juo nepašalinama bet kokią konkurenciją. Ši jurisprudencija gali būti konkrečiai taikoma asociacijos (profesinės asociacijos arba sporto asociacijos) priimtų taisyklių forma sudarytiems susitarimams ar sprendimams siekti tam tikrų etinių ar deontologinių tikslų ir, kalbant plačiau, reglamentuoti tokios profesinės veiklos vykdymą, jei suinteresuotoji asociacija įrodo, kad tenkinamos ką tik primintos sąlygos (šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 19 d. Sprendimo *Wouters ir kt.*, C-309/99, EU:C:2002:98, 97 punktą; 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Meca-Medina ir Majcen / Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, 42–48 punktus ir 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 93, 96 ir 97 punktus).
- 184 Konkrečiai kalbant, sporto srityje Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į turimus duomenis, turėjo pažymėti, kad Tarptautinio olimpinio komiteto (TOK) priimtoms antidopingo taisyklėms netaikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, nors jomis ribojama atletų veiksmų laisvė ir jos turi būdingą poveikį riboti galimą jų konkurenciją, nes jose nustatyta riba, kurią viršijus nandrolono buvimas laikomas dopingu, siekiant išsaugoti sąžiningą, principingą ir objektyvią sporto varžybų eigą, užtikrinti lygias atletų galimybes, saugoti jų sveikatą ir reikalauti laikytis etinių vertybių, kurios sudaro sporto pagrindą, įskaitant pasiekimus (šiuo klausimu žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *Meca-Medina ir Majcen / Komisija*, C-519/04 P, EU:C:2006:492, 43–55 punktus).
- 185 Atvirkščiai, šio sprendimo 183 punkte nurodyta jurisprudencija netaikoma veiksams, kuriais, neatsižvelgiant į tai, ar juos inicijuoja tokia asociacija, ir kokiais teisėtais bendrojo intereso tikslais jie gali būti aiškinami, vien dėl jų pobūdžio pažeidžiamas SESV 102 straipsnis, kaip galiausiai jau galima netiesiogiai, tačiau neišvengiamai teigti remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija (šiuo klausimu žr. 2008 m. liepos 1 d. Sprendimo *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376, 53 punktą).
- 186 Kadangi, viena vertus, subjektyvaus ketinimo trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją nebuvimas ir galbūt teisėtų tikslų siekimas neturi lemiamos reikšmės taikant SESV 101 straipsnio 1 dalį ir, kita vertus, SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami ir taikomi nuosekliai, reikia pripažinti, kad šio sprendimo 183 punkte nurodyta jurisprudencija juo labiau negali būti taikoma tais atvejais, kai imamasi veiksmų, kurie anaipol neapsiriboja būdingu „poveikiu“ bent potencialiai riboti konkurenciją apribodami tam tikrų įmonių veiksmų laisvę, o yra tiek žalingi aptariamai konkurencijai, kad galima pagrįstai nuspręsti, jog pats jų „tikslas“ yra ją trukdyti, riboti ar iškraipyti. Taigi tik tuo atveju, jeigu atlikus konkrečioje byloje nagrinėjamų veiksmų tyrimą paaiškėtų, jog tais veiksmais nesiekama trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurencijos, reikėtų nustatyti, ar jiems galėtų būti taikoma ta jurisprudencija (šiuo klausimu žr. 2013 m. vasario 28 d. Sprendimo *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas*, C-1/12, EU:C:2013:127, 69 punktą; 2014 m.

rugsėjo 4 d. Sprendimo *API ir kt.*, C-184/13–C-187/13, C-194/13, C-195/13 ir C-208/13, EU:C:2014:2147, 49 punktą ir 2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *CHEZ Elektro Bulgaria ir FrontEx International*, C-427/16 ir C-428/16, EU:C:2017:890, 51, 53, 56 ir 57 punktus).

- 187 Dėl veiksmų, kurių tikslas – trukdyti, riboti ar iškraipyti konkurenciją, reikia pasakyti, kad SESV 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo išimtis gali būti taikoma tik pagal to straipsnio 3 dalį ir jeigu tenkinamos visos toje nuostatoje numatytos sąlygos (šiuo klausimu žr. 2008 m. lapkričio 20 d. Sprendimo *Beef Industry Development Society ir Barry Brothers*, C-209/07, EU:C:2008:643, 21 punktą).
- 188 Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą išdėstytus teiginius ir į Teisingumo Teismo, juos išnagrinėjus, pateiktus atsakymus į tris pirmuosius prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimus, reikia nuspręsti, kad tais atvejais, kai esama tokių taisyklių, kaip aptariamose pagrindinėje byloje, šio sprendimo 183 punkte priminta jurisprudencija netaikoma.

b) Dėl SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties

- 189 Pačioje SESV 101 straipsnio 3 dalies formuluotėje nustatyta, kad bet kokiam susitarimui, įmonių asociacijos sprendimui ar bet kokiems suderintiems veiksams, kurie prieštarauja SESV 101 straipsnio 1 daliai tiek dėl antikonkurencinio tikslo, tiek dėl poveikio, gali būti taikoma išimtis, jei tenkinamos visos jos taikymo sąlygos (šiuo klausimu žr. 1985 m. liepos 11 d. Sprendimo *Remia ir kt. / Komisija*, 42/84, EU:C:1985:327, 38 punktą ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 230 punktą); pažymėtina, kad tos sąlygos yra griežtesnės, nei nurodytosios šio sprendimo 183 straipsnyje.
- 190 Remiantis SESV 101 straipsnio 3 dalimi, konkrečiu atveju ta išimtis taikoma, jei tenkinamos keturios kumuliacinės sąlygos. Pirma, turi būti pakankamai tiksliai įrodyta (2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *GlaxoSmithKline Services ir kt. / Komisija ir kt.*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, EU:C:2009:610, 95 punktas), kad aptariamasis susitarimas, įmonių asociacijos sprendimas ar suderinti veiksmai sudaro sąlygas pasiekti didesnę produktyvumą ir padeda arba tobulinti prekių arba paslaugų gamybą ar paskirstymą, arba skatinti technikos ar ekonomikos pažangą. Antra, taip pat pakankamai tiksliai turi būti įrodyta, kad sąžininga dėl didesnio produktyvumo gaunamos naudos dalis skiriama naudotojams. Trečia, aptariamam susitarimui, sprendimui ar suderintiems veiksmais dalyvaujančioms įmonėms neturi būti nustatyti ribojimai, kurie nebūtini aptariamam didesniajam produktyvumui pasiekti. Ketvirta, tuo susitarimui, sprendimui ar suderintiems veiksmais dalyvaujančioms įmonėms neturi būti suteikta galimybė panaikinti bet kokią veiksmingą konkurenciją dėl didžiosios aptariamų prekių ar paslaugų dalies.
- 191 Tokia išimtimi besiremianti šalis, pasitelkdama įtikinamus argumentus ir įrodymus, privalo įrodyti, kad tenkinamos visos reikiamos sąlygos, kad būtų galima ja pasinaudoti (šiuo klausimu žr. 1985 m. liepos 11 d. Sprendimo *Remia ir kt. / Komisija*, 42/84, EU:C:1985:327, 45 punktą ir 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *GlaxoSmithKline Services ir kt. / Komisija ir kt.*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, EU:C:2009:610, 82 punktą). Jeigu tie argumentai ir įrodymai įpareigoja kitą šalį juos įtikinamai paneigti, nesant tokio paneigimo, galima daryti išvadą, kad SESV 101 straipsnio 3 dalimi besiremiančiai šaliai tenkanti įrodinėjimo pareiga yra įvykdyta (šiuo klausimu žr. 2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. / Komisija*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 79 punktą ir 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *GlaxoSmithKline Services ir kt. / Komisija ir kt.*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, EU:C:2009:610, 83 punktą).

- 192 Konkrečiai dėl šio sprendimo 190 punkte primintos pirmosios sąlygos reikia pažymėti, kad didesnis produktyvumas, kurį susitarimas, įmonių asociacijos sprendimas ar suderinti veiksmai turi sudaryti sąlygas pasiekti, yra ne bet kokia nauda, kurią vykdydamos ūkinę veiklą dalyvaujančios įmonės gauna iš to susitarimo, sprendimo ar suderintų veiksmų, o tik reikšminga objektyvi nauda, kurią tas konkretus susitarimas, sprendimas ar aptariamai veiksmai leidžia pasiekti viename ar keliuose atitinkamų rinkų sektoriuose. Be to, kad būtų galima pripažinti, jog ši pirmoji sąlyga tenkinama, reikia ne tik nustatyti aptariamo didesnio produktyvumo turinį ir apimtį, bet ir įrodyti, kad padidėjęs produktyvumas kompensuoja susitarimo, sprendimo ar aptariamų veiksmų neigiamą įtaką konkurencijai (šiuo klausimu žr. 1966 m. liepos 13 d. Sprendimo *Consten ir Grundig / Komisija*, 56/64 ir 58/64, EU:C:1966:41, 502 punktą ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 232, 234 ir 236 punktus; taip pat pagal analogiją žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 43 punktą).
- 193 Dėl šio sprendimo 190 punkte nurodytos antrosios sąlygos reikia pažymėti, kad pagal ją reikalaujama įrodyti, kad didesnis produktyvumas, kurį aptariamas susitarimas, sprendimas ar suderinti veiksmai turi sudaryti sąlygas pasiekti, turi teigiamą poveikį visiems naudotojams – tiek profesinę veiklą vykdančioms, tiek tarpiniams ar galutiniams vartotojams – įvairiuose aptariamuose sektoriuose ar atitinkamose rinkose (šiuo klausimu žr. 2006 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Asnef-Equifax ir Administración del Estado*, C-238/05, EU:C:2006:734, 70 punktą ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 236 ir 242 punktus).
- 194 Tuo remiantis darytina išvada, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai veiksmai, kuriais pažeidžiama SESV 101 straipsnio 1 dalis, yra antikonkurenciniai dėl tikslo, t. y. pakankamai žalingi konkurencijai, ir kai jais, beje, daroma neigiama įtaka įvairioms naudotojų ar vartotojų kategorijoms, reikia nustatyti, ar tie veiksmai, nepaisant jų žalingumo, daro teigiamą poveikį kiekvienai iš šių kategorijų, ir, jei daro, tai kiek.
- 195 Taigi pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalės įvertinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės dėl išankstinio leidimo, dalyvavimo ir sankcijų gali turėti teigiamą įtaką įvairioms „naudotojų“ kategorijoms, t. y. būtent nacionalinėms futbolo asociacijoms, profesionalų ar mėgėjų klubams, profesionaliems žaidėjams ar mėgėjams, jauniems žaidėjams, taip pat, žvelgiant plačiau, vartotojams, t. y. tiesioginių varžybų žiūrovams ir televizijos žiūrovams.
- 196 Vis dėlto šiuo klausimu reikia priminti, kad nors tos taisyklės gali pasirodyti iš principo teisėtos, nes jomis užtikrinamas žaidimo principų, vertybių ir taisyklių, kurios yra profesionalaus futbolo pamatas, laikymasis, konkrečiai kalbant, aptariamų varžybų atvirumas ir atsižvelgimas į pasiekimus, taip pat – tam tikra solidaraus perskirstymo forma futbole, tokių tikslų, kad ir kokie pagirtini jie būtų, egzistavimas tas taisykles priėmusių asociacijų neatleidžia nuo pareigos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme įrodyti, kad, viena vertus, tokių tikslų siekimas pasireiškia realiu ir kiekybiškai įvertinamu padidėjusiu produktyvumu ir kad, kita vertus, tas padidėjimas kompensuoja neigiamą įtaką, kurią konkurencijai daro pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės.
- 197 Dėl šio sprendimo 190 punkte primintos trečiosios sąlygos dėl aptariamų veiksmų būtinumo ar reikalingumo reikia pažymėti, kad pagal ją reikalaujama įvertinti ir palyginti atitinkamai šių veiksmų ir realiai galimų numatyti alternatyvių priemonių poveikį, kad būtų galima nustatyti, ar didesnis produktyvumas, kurio tikimasi iš tų veiksmų, gali būti pasiektas konkurenciją mažiau

ribojančiomis priemonėmis. Atvirksčiai, taikant tą sąlygą neturėtų būti renkamasi, esant tokiai galimybei, iš aptariamų veiksmų ir minėtų alternatyvių priemonių, jeigu negalima teigti, kad šios mažiau riboja konkurenciją.

- 198 Dėl šio sprendimo 190 punkte primintos ketvirtosios sąlygos reikia pažymėti, kad konkrečiu atveju tikrinant, kaip jos laikomasi, būtina atlikti konkurencijos veikimą atitinkamuose sektoriuose ar rinkose apibūdinančių kiekybinių ir kokybinių duomenų tyrimą, kad būtų galima nustatyti, ar aptariamas susitarimas, įmonių asociacijos sprendimas ar suderinti veiksmai dalyvaujančioms įmonėms suteikia galimybę pašalinti bet kokią veiksmingą konkurenciją dėl esminės aptariamų prekių ar paslaugų dalies. Konkrečiai kalbant, kai priimamas įmonių asociacijos sprendimas arba sudaromas susitarimas, prie kurio kolektyviai prisijungė įmonės, labai didelė joms priklausanti rinkos dalis, kaip viena iš kitų reikšmingų aplinkybių ir atlikus jų visumos analizę, gali būti rodiklis, kad tas sprendimas ar susitarimas dalyvaujančioms įmonėms suteikia, atsižvelgiant į jo turinį ir tikslą arba poveikį, galimybę pašalinti bet kokią veiksmingą konkurenciją, o tai jau savaime yra priežastis netaikyti SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties. Kita aplinkybė gali būti susijusi su klausimu, ar toks sprendimas ar susitarimas, kuriuo panaikinama viena veiksmingos konkurencijos forma ar patekimo į rinką kanalas, leidžia išlikti kitoms formoms ir kanalams (šio klausimu žr. 1986 m. spalio 22 d. Sprendimo *Metro / Komisija*, 75/84, EU:C:1986:399, 64, 65 ir 88 punktus).
- 199 Siekdamas nustatyti, ar nagrinėjamu atveju laikomasi šios ketvirtosios sąlygos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia turės atsižvelgti į aplinkybę, kad, kaip buvo pažymėta būtent šio sprendimo 174–179 punktuose, pagrindinėje byloje aptariamoms taisyklėms dėl išankstinio leidimo, dalyvavimo ir sankcijų netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, tikslumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį. Vis dėlto reikia pripažinti, kad tokia padėtis vien dėl savo pobūdžio gali sudaryti galimybę tas taisykles priėmusiems subjektams trukdyti bet kokiai konkurencijai tarpklubinių futbolo varžybų organizavimo ir komercinio eksploatavimo rinkoje Sąjungos teritorijoje.
- 200 Apskritai kalbant, atliekant šio sprendimo 190 punkte nurodytų įvairių sąlygų tyrimą gali reikėti atsižvelgti į su aptariamu susitarimu, įmonių asociacijos sprendimu ar suderintais veiksmais susijusio sektoriaus (-ių) ar rinkos (-ų) savybes ir specifiką, jeigu tai turi lemiamos įtakos tyrimo rezultatui (šiuo klausimu žr. 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *GlaxoSmithKline Services ir kt. / Komisija ir kt.*, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ir C-519/06 P, EU:C:2009:610, 103 punktą ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *MasterCard ir kt. / Komisija*, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 236 punktą).

c) Dėl objektyvaus pateisinimo atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį

- 201 Užtikrinant nuoseklumą su SESV 101 straipsnio 3 dalimi, Teisingumo Teismo jurisprudencijoje dėl SESV 102 straipsnio numatyta, jog dominuojančią padėtį užimanti įmonė turi galimybę pateisinti veiksmus, kuriems gali būti taikomas tame straipsnyje nustatytas draudimas (2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 40 punktas ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 46 punktas).
- 202 Konkrečiai kalbant, tokia įmonė įrodyti arba tai, kad jos veiksmai yra objektyviai reikalingi, arba kad jų sukeliama išstūmimo iš rinkos poveikį galima kompensuoti ar net atsverti padidėjusiu produktyvumu, kuris taip pat yra naudingas vartotojams (2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 41 punktas ir 2022 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Servizio Elettrico Nazionale ir kt.*, C-377/20, EU:C:2022:379, 46 ir 86 punktai).

- 203 Dėl šios alternatyvos pirmosios dalies reikia pažymėti, kad šio sprendimo 147 punkte nurodyta, jog naudojantis diskrecija taikomos FIFA ir UEFA nustatytos tarptautinių tarpklubinių futbolo varžybų išankstinio leidimo, klubų bei žaidėjų dalyvavimo tose varžybose kontrolės ir sankcijų taikymo taisyklės jokia atveju, atsižvelgiant būtent į tai, kad jos taikomos naudojantis turima diskrecija, negali būti laikomos objektyviai pateisinamomis techniniais ar komerciniais poreikiais, priešingai, nei galėtų būti tuo atveju, jei toms taisyklėms būtų taikomi šioje srityje privalomi skaidrumo, aiškumo, tikslumo, neutralumo ir proporcingumo reikalavimus atitinkantys materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės. Dėl tos priežasties reikia pripažinti, kad objektyviu požiūriu tų taisyklių, kontrolės ir sankcijų tikslas yra visų šios rūšies varžybų organizavimo teisių priskyrimas tik tiems subjektams, taip rizikuojant panaikinti bet kokią trečiosios įmonės konkurenciją, todėl tokie veiksmai yra pagal SESV 102 straipsnį draudžiamas ir objektyviais poreikiais nepateisinamas piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.
- 204 Dėl tos alternatyvos antrosios dalies reikia pažymėti, kad dominuojančią padėtį užimanti įmonė privalo įrodyti, pirma, kad jos veiksmai gali suteikti galimybę padidinti produktyvumą ir įrodyti jo realumą bei mastą, antra, kad tas produktyvumo padidėjimas neutralizuoja galimas žalingas tų veiksmų pasekmes konkurencijos veikimui ir vartotojų interesams nagrinėjamoje rinkoje ar rinkose, trečia, kad tie veiksmai yra būtini siekiant didesnio produktyvumo, ir, ketvirta, kad jais nepanaikinama veiksminga konkurencija pašalinant visus ar daugumą esamų realios ar galimos konkurencijos šaltinių (šiuo klausimu žr. 2012 m. kovo 27 d. Sprendimo *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, 42 punktą).
- 205 Taip pat, kaip ir SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatytos išimties atveju, tas pateisinimas reikalauja, kad juo besiremianti įmonė, pasitelkdama įtikinamus argumentus ir įrodymus, įrodytų, kad tenkinamos visos jo sąlygos.
- 206 Nagrinėjamu atveju būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, suteikęs galimybę šalims įvykdyti joms tenkančią įrodinėjimo pareigą, apie kurią priminta šio sprendimo 191 punkte, turės priimti sprendimą dėl klausimo, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės atitinka visas sąlygas, leidžiančias pripažinti jas pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį.
- 207 Tokioms aplinkybėmis dėl ketvirtosios iš šių sąlygų, taikomų kalbant tiek apie SESV 101 straipsnio 3 dalį, tiek apie 102 straipsnį, reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į šių taisyklių, pagal kurias visų tarpklubinių futbolo varžybų organizavimui ir komerciniam eksploatavimui Sąjungos teritorijoje taikomas išankstinis FIFA ir UEFA leidimas, nenustačius tokiems įgaliojimas taikomų tinkamų materialių kriterijų ir procedūros taisyklių, pobūdį, taip pat į dominuojančią ar net monopolinę padėtį, kurią, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nagrinėjamoje rinkoje užima šie du subjektai, reikia nuspręsti, kad jomis šiems subjektams suteikiama galimybė trukdyti bet kokiai konkurencijai rinkoje, kaip nurodyta šio sprendimo 199 punkte.
- 208 Be to, reikia priminti, kad vienos iš keturių šio sprendimo 190 ir 204 punktuose primintų kumuliacinių sąlygų nesilaikymo pakanka, kad tokioms taisyklėms, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nebūtų taikoma SESV 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis ar tos taisyklės nebūtų pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį.
- 209 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į penktąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 101 straipsnio 3 dalis ir 102 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad taisyklėms, pagal kurias už futbolą pasaulio ir Europos lygmenimis atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, trečiosioms įmonėms taiko reikalavimą iš

jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti tarpklubines futbolo varžybas ir kontroliuoja profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skirdamos sankcijas, SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymo išimtis gali būti taikoma arba tos taisyklės gali būti laikomos pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį tik tuo atveju, jei pasitelkus įtikinamus argumentus ir įrodymus būtų įrodyta, kad tenkinamos visos šiuo tikslu nustatytos sąlygos.

5. Dėl ketvirtojo klausimo dėl SESV 101 ir 102 straipsnių aiškinimo, kai esama taisyklių dėl teisių, susijusių su sporto varžybomis

- 210 Dėstydamas ketvirtąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos už futbolą pasaulio ir Europos lygmenimis atsakingų asociacijų, kurios tuo pat metu vykdo įvairių su varžybų organizavimu susijusių ūkinę veiklą, nustatytos taisyklės, kuriose, pirma, šios asociacijos įvardytos kaip iš visų jų „jurisdikcijai“ priskiriamų varžybų galinčių kilti teisių, taip pat su varžybomis, kurias organizuotų trečioji įmonė, susijusių teisių, pirminės turėtojos ir, antra, pagal kurias toms asociacijoms suteikiami išimtiniai įgaliojimai komerciškai eksploatuoti tas teises.
- 211 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad rašytinėse ir žodinėse Teisingumo Teismui skirtose pastabose FIFA ir UEFA primygtinai teigė, jog Šveicarijos privatinės teisės normos, į kurias daro nuorodą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, konkrečiai kalbant, FIFA įstatų 67 straipsnio 1 dalis ir 68 straipsnio 1 dalis, turi būti suprantamos, kiek jos taikomos teisėms, galinčioms kilti iš FIFA ir UEFA „jurisdikcijai“ priskiriamų varžybų, rungtynių ir kitų renginių, taip, kad jos taikomos ne visoms šių dviejų subjektų atitinkamoms teritorinėms jurisdikcijoms ir įgaliojimams priskiriamoms varžyboms, o tik toms iš visų varžybų, kurias organizuoja tie du subjektai, t. y. netaikomos varžyboms, kurias galėtų organizuoti tretieji subjektai arba įmonės. Remiantis jų pateikiamu šių taisyklių aiškinimu, FIFA ir UEFA jokių atveju negali būti teisių, galinčių kilti iš varžybų, kurias organizuotų tretieji subjektai ar įmonės, turėtojos.
- 212 Tokiomis aplinkybėmis ir pažymėdamas, kaip tai padarė ieškovė pagrindinėje byloje per Teisingumo Teisme vykusį teismo posėdį, kad pagrindinėje byloje aptariamoms taisyklėms gali būti suprantamos kitaip, atsižvelgiant į skirtingas reikšmes, kurias gali turėti terminas „jurisdikcija“, ir kad dėl tos priežasties tas taisyklės būtų tikslinga iš dalies pakeisti, kad neliktų jokio galimo dviprasmiškumo tuo klausimu, Teisingumo Teismas į šį klausimą atsakys pirmesniame punkte pateiktą išaiškinimą imdamas kaip prielaidą ir atsižvelgdamas į papildomumo ryšį, siejantį nagrinėjamas taisykles su ankstesniuose klausimuose aptartomis taisyklėmis dėl išankstinio leidimo, dalyvavimo ir sankcijų. Dėl šios priežasties toks atsakymas neturi įtakos atsakymui, kuris galėtų būti pateiktas į kitą klausimą, ar SESV 101 ir 102 straipsniai draudžia taisykles, pagal kurias toks subjektas, kaip FIFA, pats save arba tokį subjektą, kaip UEFA, paskiria pirminiu turėtoju visų teisių, galinčių kilti iš varžybų, kurios, nors ir priskiriamos jų teritorinei jurisdikcijai ir atitinkamiems jų įgaliojimas, būtų organizuojamos trečiųjų subjektų ar įmonių.

a) Dėl teisių, susijusių su sporto varžybomis, turėjimo

- 213 Remiantis SESV 345 straipsniu, ESS ir SESV neturi įtakos valstybių narių teisės normoms, reglamentuojančioms nuosavybės sistemą.

- 214 Dėl tos priežasties SESV 101 ir 102 straipsniai negali būti laikomi iš principo draudžiančiais tokias taisykles, kaip FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniai, dėl to, kad jose šis subjektas ir UEFA įvardyti kaip visų teisių, galinčių kilti iš tarpklubinių profesionalaus futbolo varžybų, kurias jie organizuoja Sąjungos teritorijoje ir kuriose būtina turi dalyvauti profesionalaus futbolo klubai ir žaidėjai, pirminiai turėtojai.
- 215 Atvirkščiai, Teisingumo Teismas SESV 101 ir 102 straipsnius aiškinti, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tuos straipsnius taikyti turi atsižvelgdamas į aplinkybę, kad normos, reglamentuojančios teisių, kurioms taikomos tokios taisyklės, nuosavybės sistemą, atskirose valstybėse narėse gali skirtis ir kad klausimas, kokią prasmę reikia suteikti tose taisyklėse vartojamai sąvokai „pirminis turėjimas“, turi būti nagrinėjamas visų pirma atsižvelgiant būtent į nuosavybės ir intelektinės nuosavybės teisę, kaip iš esmės pažymėjo didelis skaičius Teisingumo Teisme pastabas pateikusių vyriausybių. Kai kurios iš jų nurodė, kad ta sąvoka, kiek ji su jomis susijusi ir kad būtų suderinama su nuosavybės ir intelektinės nuosavybės srityje taikomomis jų vidaus teisės normomis, turi būti analizuojama kaip profesionalių futbolo klubų teisių „savanoriškas perleidimas“ arba „priverstinis perleidimas“ nacionalinėms futbolo asociacijoms jų stojimo į jas momentu, papildytas paskesniu tų pačių teisių perleidimu FIFA ir UEFA tų asociacijų prisijungimo prie šių momentu.
- 216 Vis dėlto ši byla nesusijusi su šiuo klausimu, kurį nagrinėjant reikėtų taip pat atsižvelgti į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnį, kuris yra teisės norma, skirta asmenims suteikti teises jose įtvirtinant teisę į nuosavybę ir teisę į intelektinę nuosavybę, tačiau šių teisių nepripažįstant absoliučiomis ar neliečiamomis (šiuo klausimu žr. 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Spiegel Online*, C-516/17, EU:C:2019:625, 56 punktą), kaip Teisingumo Teismas jau pažymėjo kalbėdamas apie šioje byloje konkrečiai nagrinėjamas teises (2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *FIFA / Komisija*, C-204/11 P, EU:C:2013:477, 110 punktas ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *UEFA / Komisija*, C-201/11 P, EU:C:2013:519, 102 punktas).

b) Dėl teisių, susijusių su sporto varžybomis, eksploatavimo

- 217 Dėl klausimo, ar pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį ir 102 straipsnį draudžiamos taisyklės, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo tiek, kiek jos susijusios nebe su teisių, galinčių kilti iš FIFA ir UEFA organizuojamų tarpklubinių profesionalaus futbolo varžybų, pirminiu turėjimu, o su tų teisių komerciniu eksploatavimu, reikia pažymėti, kad remiantis visų pirma šio sprendimo 115, 117, 118, 139 ir 140 punktais darytina išvada, kad tokios taisyklės gali būti tuo pačiu metu laikomos, viena vertus, „įmonių asociacijos sprendimu“, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, ir, kita vertus, „dominuojančią padėtį“ užimančios „įmonės“ veiksmams, kuriuos lemia naudojimasis reglamentavimo įgaliojimais, taigi kita priemone nei tos, kuriomis reguliuojama įmonių konkurencija kokybiniais pranašumais.
- 218 Taip pat reikia pažymėti, kad pagal SESV 101 straipsnio 1 dalies b punktą ir 102 straipsnio b punktą tiesiogiai draudžiami įmonių asociacijų sprendimai ir nesąžiningi veiksmai, kuriais vartotojų nenaudai trukdoma arba ribojama konkurencija apribojant arba kontroliuojant gamybą ir realizavimo rinkas, kaip vienus iš daugelio konkurencijos parametrų.
- 219 Kaip pažymėjo, be kita ko, tam tikros pastabas Teisingumo Teisme pateikusių vyriausybės ir Komisija, pats pagrindinėje byloje nagrinėjamų taisyklių tikslas, kaip patvirtina jų turinio tyrimas, yra visų teisių, galinčių kilti iš FIFA ir UEFA organizuojamų bet kokių formų tarpklubinių profesionalaus futbolo varžybų, išimtinio ir kolektyvinio eksploatavimo mechanizmu privalomai ir visiškai pakeisti bet kokią kitą eksploatavimo tvarką, kurią, nesant tokių taisyklių, rengiant

tokias varžybas organizuojamose rungtynėse dalyvaujantys profesionalaus futbolo klubai galėtų laisvai pasirinkti, neatsižvelgiant į tai, ar ta eksploataavimo tvarka būtų individuali, dvišalė ar net daugiašalė.

- 220 Iš tiesų tokios taisyklės, kokios išdėstytos FIFA įstatų 67 ir 68 straipsniuose, tai asociacijai aiškiai ir tiksliai suteikia išimtinis įgaliojimus apibrėžti, kokiomis sąlygomis ji ar trečiasis asmuo gali eksploatuoti tas teises ir jomis naudotis. Be to, jomis FIFA ir UEFA suteikiami išimtiniai įgaliojimai išduoti leidimą garso ir vaizdo ar kitomis priemonėmis transliuoti rungtynes ar renginius, įskaitant susijusius su tarpklubinėmis futbolo varžybomis, nenustatant apribojimų dėl vietos, turinio, datos ar techninių priemonių.
- 221 Beje, tose taisyklėse taip pat vienareikšmiškai nustatyta, kad tie įgaliojimai taikomi visoms teisėms, neatsižvelgiant į tai, ar tai turtinės teisės, garso ir vaizdo įrašymo, atgaminimo ir transliacijos teisės, žiniasklaidos teisės, rinkodaros ir reklamos teisės, ar intelektinės nuosavybės teisės.
- 222 Taip tomis taisyklėmis sudaromos sąlygos FIFA ir UEFA visiškai kontroliuoti su jų organizuojamomis tarpklubinėmis varžybomis susijusių teisių pasiūlą ir dėl tos priežasties – trukdyti bet kokiai profesionalaus futbolo klubų konkurencijai dėl teisių, susijusių su rungtynėmis, kuriose jie dalyvauja. Remiantis Teisingumo Teismo turima bylos medžiaga galima teigti, kad ši konkurencijos veikimo rinkoje tvarka yra visiškai ne teorinė, o atvirkščiai – reali ir konkreti, ir kad, pavyzdžiui, iki 2015 m. Ispanijoje ji buvo taikoma su nacionalinės futbolo asociacijos organizuojamomis varžybomis susijusioms teisėms į garsą ir vaizdą.
- 223 Galiausiai dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų taisyklių ekonominio ir teisinio konteksto reikia pažymėti, pirma, kad įvairios teisės, galinčios kilti iš tarpklubinių profesionalaus futbolo varžybų, yra pagrindinis būtent FIFA ir UEFA, kaip jų organizatorių, taip pat profesionalaus futbolo klubų, be kurių dalyvavimo tos varžybos negalėtų vykti, pajamų, kurias galima gauti iš tų varžybų, šaltinis. Taigi tos teisės yra su tokiomis varžybomis susijusios ekonominės veiklos pagrindas, o jų pardavimas dėl tos priežasties yra glaudžiai susijęs su tų varžybų organizavimu.
- 224 Prie teisių eksploataavimo ir pardavimo monopolio, kurį pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės suteikia jas nustačiusiems subjektams, t. y. FIFA ir UEFA, prisideda tų subjektų turima absoliuti varžybų organizavimo ir komercinio eksploataavimo kontrolė, suteikta taisyklių, kurios yra trijų pirmųjų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimų dalykas, taip sustiprinant jų teisinę ekonominę ir praktinę taikymo sritį.
- 225 Antra, neatsižvelgiant į ūkinę veiklą, kuri vykdoma naudojantis pagrindinėje byloje nagrinėjamomis teisėmis, jos savaime yra esminis neiškraipytos konkurencijos sistemos, kurią siekiama nustatyti ir išlaikyti ESS ir SESV, elementas, kaip Teisingumo Teismas yra pažymėjęs dėl prekių ženklų teisių, turimų profesionalaus futbolo klubų (šiuo klausimu žr. 2002 m. lapkričio 12 d. Sprendimo *Arsenal Football Club*, C-206/01, EU:C:2002:651, 47 ir 48 punktus). Tai yra teisiškai saugomos ir savo ekonominę vertę turinčios teisės įvairiomis formomis komerciškai eksploatuoti jau egzistuojančią prekę ar paslaugą, šiuo atveju – rungtynes ar grupę rungtynių, per kurias konkretus klubas susirungia su vienu ar keliais kitais klubais.
- 226 Taigi tos teisės yra konkurencijos parametras, kuris pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas taisykles atimamas iš profesionalaus futbolo klubų, dalyvaujančių FIFA ir UEFA organizuojamose tarpklubinėse varžybose.

- 227 Trečia, priešingai nei pats tarpklubinių futbolo varžybų organizavimas, kuris yra „horizontalioji“ ūkinė veikla, vykdoma tik subjektų ar įmonių, kurios yra realios ar galimos tų varžybų organizatorės, įvairių su tomis varžybomis susijusių teisių komercinis eksploatavimas yra „vertikalus“, nes jį atsižvelgiant į pasiūlą vykdo tie patys subjektai ar įmonės, o atsižvelgiant į paklausą – tas teises norinčios pirkti įmonės, turinčios tikslą arba jas perparduoti televizijos programų transliavimo įmonėms ir kitiems žiniasklaidos paslaugų teikėjams (prekyba), arba pačios transliuoti rungtynes per įvairius elektroninių ryšių tinklus ir įvairias priemones, kaip antai linijinę ar užsakomąją televiziją, radiją, internetą, mobiliosios telefonijos įrenginius ir kitas naujai atsiradusias priemones. Be to, šie įvairūs transliuotojai patys gali reklamos ar rėmimo tikslais parduoti erdvę ar laiką kituose ūkinės veiklos sektoriuose veikiančioms įmonėms, kad šios galėtų pristatyti savo prekes ar paslaugas per varžybų transliaciją.
- 228 Taigi tokiomis taisyklėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, atsižvelgiant į jų turinį, objektyviai siekiamus konkurencijos tikslus, taip pat į jų teisinį ir ekonominį kontekstą, siekiama ne tik trukdyti bet kokiai profesionalaus futbolo klubų, priklausančių nacionalinėms futbolo asociacijoms FIFA ir UEFA narėms, konkurencijai, šiems komerciškai eksploatuojant įvairias su rungtynėmis, kuriose jie dalyvauja, susijusias teises, bet ir daryti įtaką konkurencijos veikimui trečiųjų įmonių, veikiančių visose paskesnėse to komercinio eksploatavimo grandyse esančiose žiniasklaidos rinkose, nenaudai, taip darant žalą vartotojams ir televizijos žiūrovams.
- 229 Konkrečiai kalbant, tokiomis taisyklėmis dviem subjektams, kuriems pagal tas taisykles suteikiamas monopolis šioje srityje, leidžiant visiškai kontroliuoti pasiūlą gali būti sudarytos sąlygos taikyti pernelyg dideles kainas ir jomis piktnaudžiauti (šiuo klausimu žr. 1978 m. vasario 14 d. Sprendimo *United Brands ir United Brands Continentaal / Komisija*, 27/76, EU:C:1978:22, 250 punktą ir 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Kanal 5 ir TV 4, C-52/07*, EU:C:2008:703, 28 ir 29 punktus), o tokiu atveju esami ar galimi tų teisių pirkėjai *a priori* turi tik ribotą derybinę galią, atsižvelgiant į esminę ir nepakeičiamą vietą, kurią transliuotojų klientams ir apskritai televizijos žiūrovams galimame pasiūlyti programų ir laidų tinklelyje užima tarpklubinės profesionalaus futbolo varžybos ir rungtynės, kaip patrauklūs produktai, galintys pritraukti ir ištikus metus išlaikyti plačią auditoriją. Be to, priverčiant visus esamus ar galimus teisių pirkėjus jas įsigyti iš dviejų pardavėjų, kurie kiekvienas siūlo produktų gamą, neturinčią jokios alternatyvios pasiūlos, ir turi labai gerą įvaizdį ir reputaciją, tomis taisyklėmis esami ar galimi pirkėjai gali būti paskatinti suvienodinti veiksmus rinkoje ir pasiūlą savo pačių klientams, o tai gali pasireikšti sumažėjusiais pasirinkimu ir naujovėmis, taip pakenkiant vartotojams ir televizijos žiūrovams.
- 230 Dėl visų šių priežasčių tokios taisyklės, kaip aptariamos pagrindinėje byloje, gali būti laikomos turinčiomis „tikslą“ trukdyti ar riboti konkurenciją įvairiose atitinkamose rinkose, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, ir pripažintos „piktnaudžiavimu“ dominuojančia padėtimi, kaip tai suprantama pagal SESV 102 straipsnį, nebent būtų įrodyta, kad jos yra pateisinamos, nes teisių, galinčių kilti iš FIFA ir UEFA organizuojamų tarpklubinių profesionalaus futbolo varžybų, išimtinio eksploatavimo mechanizmu privalomai ir visiškai pakeičiama bet kokia kita eksploatavimo tvarka, kurią, nesant tokių taisyklių, būtų galima laisvai pasirinkti. Tai juo labiau taikoma tais atvejais, kai tokios taisyklės taikomos kartu su tokiomis taisyklėmis dėl išankstinio leidimo, dalyvavimo ir sankcijų, kokios nagrinėtos ankstesniuose prejudiciniuose klausimuose.

c) Dėl galimo pateisinimo egzistavimo

- 231 Dėl klausimo, ar tokios taisyklės gali tenkinti visas šio sprendimo 190 ir 204 punkte primintas sąlygas, kurios turi būti tenkinamos, kad būtų galima taikyti išimtį pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį ir laikyti jas pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį, reikia pažymėti, kad būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi priimti sprendimą dėl šio klausimo, prieš tai suteikęs galimybę šalims pagrindinėje byloje įvykdyti joms atitinkamai tenkančią įrodinėjimo pareigą.
- 232 Tokiomis aplinkybėmis reikia pažymėti, pirma, kad atsakovės pagrindinėje byloje, kelios vyriausybės ir Komisija Teisingumo Teisme tvirtino, jog tos taisyklės leidžia padidinti produktyvumą, nes jas taikant tobulinama ir gamyba, ir platinimas. Kadangi pagal tas taisykles esamiems ar galimiems pirkėjams leidžiama dėl teisių pirkimo derėtis su dviem išimtinėmis teisėmis turinčiais pardavėjais prieš kiekvienas jų organizuojamas tarptautines ar Europos varžybas, taip gerokai sumažinamos pirkėjams tenkančios sandorio sąnaudos ir netikrumas, kurį jie galėtų patirti, jei turėtų kiekvienu atveju atskirai derėtis su dalyvaujančiais klubais, kurių pozicija ir atitinkami interesai dėl tų teisių komercinio eksploatavimo gali skirtis. Be to ir svarbiausia, tos taisyklės leidžia esamiems ar galimiems pirkėjams tarptautiniu ar Europos mastu nustatytomis ir nuosekliai taikomomis sąlygomis naudotis nepalyginamai patrauklesnėmis teisėmis nei tos, kurias jiems galėtų kartu pasiūlyti tam tikrose konkrečiose rungtynėse dalyvaujantys klubai, atsižvelgiant į tai, kad tos teisės turėtų FIFA arba UEFA žinomumą ir apimtų jei ne visas vienas jų organizuojamas varžybas, tai bent visą skirtingose tų varžybų stadijose suplanuotą rungtynių paketą (kvalifikacines rungtynes, grupių rungtynes ir finalinį etapą).
- 233 Vis dėlto būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į argumentus ir įrodymus, kuriuos turi pateikti pagrindinės bylos šalys, turi nustatyti padidėjusio produktyvumo mastą ir, jei to padidėjimo realumas ir mastas bus įrodyti, priimti sprendimą dėl to, ar toks padidėjęs produktyvumas gali kompensuoti neigiamą įtaką, kurią konkurencijai daro pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės.
- 234 Antra, atsakovės pagrindinėje byloje, daugelis vyriausybių ir Komisija teigė, kad dėl didesnio produktyvumo, kurį nulėmė pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės, gaunamos naudos sąžininga dalis skiriama naudotojams. Taigi didžioji dalis iš centralizuoto su įvairiomis FIFA ir UEFA organizuojamomis tarpklubinėmis futbolo varžybomis susijusių teisių perdavimo gauto pelno skiriama finansavimui arba projektams, skirtiems užtikrinti tam tikrai solidaraus perskirstymo formai futbole, kuri naudinga ne tik tose varžybose dalyvaujantiems profesionalaus futbolo klubams, bet ir jose nedalyvaujantiems klubams, mėgėjų klubams, profesionaliems žaidėjams, moterų futbolui, jauniems žaidėjams ir visiems kitiems su futbolu susijusiems subjektams. Taip pat pažymėtina, kad šio centralizuoto pardavimo nulemtas gamybos bei platinimo tobulinimas ir dėl to tobulinimo gauto pelno solidarus perskirstymas galiausiai yra naudingas sirgaliams, vartotojais esantiems televizijos žiūrovams ir, kalbant plačiau, visiems Sąjungos piliečiams, kurie žaidžia futbolą mėgėjiškai.
- 235 Iš pirmo žvilgsnio šie argumentai atrodo įtikinami atsižvelgiant į pasaulio ar Europos lygmenimis organizuojamų tarpklubinių futbolo varžybų pagrindines savybes. Iš tiesų tų varžybų tinkamas veikimas, tęstinumas ir sėkmė grindžiama pusiausvyros išlaikymu ir jose dalyvaujančių tam tikrų profesionalaus futbolo klubų lygių galimybių išsaugojimu, atsižvelgiant į tuos klubus jungiantį tarpusavio priklausomybės ryšį, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 143 punktu. Be to, šios varžybos priklauso nuo mažesnių profesionalaus futbolo klubų ir mėgėjų futbolo klubų, kurie, nors ir nedalyvauja tose varžybose, vietos lygmeniu investuoja į jaunų talentingų žaidėjų, iš kurių

kai kurie taps profesionalais ir galės tikėtis prisijungti prie tose varžybose dalyvaujančių klubų, sandymą ir apmokymą (šiuo klausimu 2010 m. kovo 16 d. Sprendimo *Olympique Lyonnais*, C-325/08, EU:C:2010:143, 41–45 punktus). Galiausiai solidarūs futbolo veikimas, su sąlyga, kad jis realus, sustiprina Sąjungai priskirtą edukacinę ir socialinę funkciją.

- 236 Tokiomis aplinkybėmis nauda, kurią kiekvienai naudotojų kategorijai (įskaitant ne tik profesionalaus futbolo klubus ir mėgėjus bei kitus su futbolu susijusius subjektus, bet ir žiūrovus bei televizijos žiūrovus) teikia su tarpklubinėmis futbolo varžybomis susijusių teisių centralizuotas pardavimas, turi būti nustatyta realiai ir konkrečiai.
- 237 Taigi galiausiai būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgęs į buhalterinius ir finansinius įrodymus, kuriuos turi pateikti pagrindinės bylos šalys, privalės nustatyti, kiek aptariamais argumentais, susiję tiek su „horizontaliuoju“ tose varžybose dalyvaujančių klubų solidarumu, tiek su „vertikaliuoju“ solidarumu su įvairiais kitais su futbolu susijusiais subjektais, atitinka realybę, kai taikomos pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės.
- 238 Trečia, taip pat būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgęs į įrodymus, kuriuos turi pateikti pagrindinės bylos šalys, turės nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės yra būtinos, kad būtų galima pasiekti minėtą didesnę produktyvumą ir kad būtų užtikrintas iš jo gaunamos naudos sąžiningos dalies solidarūs perskirstymas visiems naudotojams, tiek profesionalaus ar mėgėjų futbolo subjektams, tiek tiesioginių varžybų žiūrovams ir televizijos žiūrovams.
- 239 Ketvirta, dėl klausimo, ar aptariamos taisyklės leidžia išlikti veiksmingai konkurencijai dėl esminės aptariamų prekių ar paslaugų dalies, reikia pažymėti, kad nors jomis panaikinama bet kokia konkurencija atsižvelgiant į pasiūlą, atvirksčiai, savaime nepanaikinama konkurencija atsižvelgiant į paklausą. Iš tiesų, nors tos taisyklės gali esamus ar galimus pirkėjus priversti mokėti didesnę kainą už tų teisių įsigijimą ir dėl to sumažinti galinčių tai padaryti pirkėjų skaičių ar net paskatinti juos jungtis, pagal jas už tai tiems pirkėjams suteikiama galimybė įsigyti tiek turiniu, tiek vaizdu patrauklesnį produktą, dėl kurio ypač konkuruojama, atsižvelgiant į jo užimamą pasirinkimo vietą programų ar laidų tinklelyje, kuris gali būti pasiūlytas klientams ir apskritai televizijos žiūrovams.
- 240 Vis dėlto šios konkurencijos konkretų realumą ir dydį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali vertinti tik atsižvelgdamas į realias teises ir ekonomines sąlygas, kuriomis FIFA reglamentuoja įvairių su varžybomis susijusių teisių (vaizdo ir garso, žiniasklaidos, rinkodaros ar kitų) eksploatavimą ir pardavimą pagal jos įstatų 67 ir 68 straipsnius. Kadangi nėra konkurencijos tarp pardavėjų ir „pagal prekes“, ta konkurencija gali būti užtikrinta, be kita ko, taikant atvirą, skaidrią ir nediskriminuojančią aukciono, atrankos ar kvietimo teikti paraiškas procedūrą, kuriai pasibaigus priimamas nešališkas ir nediskriminuojantis sprendimas, kuriuo taip leidžiama esamiems ar galimiems pirkėjams veiksmingai ir neiškreiptai konkuruoti „dėl prekių“. Ta konkurencija taip pat gali priklausyti nuo tų teisių siūlymo trukmės, jų išimtinio ar neišimtinio pobūdžio, geografinės apimties, rungtynių skaičiaus (paketai) ar rūšies (kvalifikacinės rungtynės, grupių rungtynės ar atkrantamosios rungtynės), kurias, įsigijus tas teises, galima transliuoti, taip pat nuo kitų teisinių, techninių ir finansinių sąlygų, kuriomis tos teisės gali būti perkamos, visumos. Be šių teisinių parametrų, konkurencija taip pat gali priklausyti nuo esamų ar galimų pirkėjų skaičiaus, atitinkamos jų padėties rinkoje ir galinčių egzistuoti jų tarpusavio ryšių ir ryšių su kitais futbolo subjektais, kaip antai profesionalaus futbolo klubais, kitomis įmonėmis ar pačiomis FIFA ir UEFA.

241 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip:

- jais nedraudžiamos už futbolą pasaulio ir Europos lygmenimis atsakingų asociacijų, lygiagrečiai vykdančių įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, nustatytos taisyklės, kiek jose tos asociacijos įvardytos kaip iš visų jų „jurisdikcijai“ priskiriamų varžybų galinčių kilti teisių pirminės turėtojos, jeigu tos taisyklės taikomos tik tų asociacijų organizuojamoms varžyboms, bet ne varžyboms, kurias galėtų organizuoti tretieji subjektai ar įmonės,
- jais draudžiamos tokios taisyklės, kiek pagal jas toms asociacijoms suteikiami išimtiniai įgaliojimai komerciškai eksploatuoti aptariamą teisę, nebent pasitelkus įtikinamus argumentus ir įrodymus būtų įrodyta, jog tenkinamos visos sąlygos, kad pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį toms taisyklėms galėtų būti taikoma to straipsnio 1 dalies taikymo išimtis ir jos galėtų būti laikomos pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį.

C. Dėl šeštojo klausimo, siejamo su judėjimo laisvėmis

242 Dėstydamas šeštąjį klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 45, 49, 56 ir 63 straipsniai turi būti aiškinami kaip draudžiantys taisyklės, pagal kurias pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, tuo pat metu vykdančios įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, reikalauja, kad trečiosios įmonės gautų išankstinį jų leidimą Sąjungos teritorijoje steigti tarpklubines futbolo varžybas, ir kontroliuoja profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skirdamos sankcijas, kai toms taisyklėms netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

1. Dėl atitinkamos judėjimo laisvės identifikavimo

243 Kai nacionalinis teismas prašo Teisingumo Teismo išsiaiškinti įvairias SESV nuostatas dėl judėjimo laisvių, kad galėtų priimti sprendimą dėl priemonės, tuo pat metu susijusios su keliomis iš tų laisvių, ir paaiškėja, kad, atsižvelgiant į jos tikslą, ta priemonė visų pirma siejama su viena iš tų laisvių, o sąsaja su kitomis laisvėmis yra antraeilė, atlikdamas tyrimą Teisingumo Teismas iš principo apsiriboja pagrindine susijusia laisve (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*, C-42/07, EU:C:2009:519, 47 punktą ir 2022 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Cilevičs ir kt.*, C-391/20, EU:C:2022:638, 50 ir 51 punktus).

244 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išsiaiškinti SESV nuostatas dėl darbuotojų judėjimo laisvės, įsisteigimo laisvės, laisvės teikti paslaugas ir laisvo kapitalo judėjimo. Tačiau taisyklėmis, dėl kurių tas teismas turi priimti sprendimą išnagrinėjęs ginčą pagrindinėje byloje, pirmiausia siekiama visų naujų tarpklubinių futbolo varžybų organizavimui ir komerciniam eksploatavimui Sąjungos teritorijoje taikyti reikalavimą gauti išankstinį FIFA ir UEFA leidimą ir taip nustatyti, kad bet kuri įmonė, pageidaujanti vykdyti tokią ūkinę veiklą bet kurioje valstybėje narėje, būtų priklausoma nuo tokio leidimo suteikimo. Nors neginčytina, kad tas taisyklės dėl išankstinio leidimo papildoma taisyklės, kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tose varžybose, pateikiant atsakymą į šį klausimą pastarosios taisyklės gali būti laikomos antraeilėmis pirmųjų atžvilgiu, nes jos yra neesminės.

- 245 Taigi pagrindinėje byloje nagrinėjamos FIFA ir UEFA taisyklės gali būti laikomos iš esmės susijusiomis su laisvu paslaugų teikimu, kuriam priskiriamas bet koks teikimas, kuris nėra nuolatinis ir nepertraukiamas, iš buveinės paskirties valstybėje narėje (2022 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Cilevičs ir kt.*, C-391/20, EU:C:2022:638, 53 punktą).
- 246 Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nagrinės tik SESV 56 straipsnį.

2. Dėl laisvės teikti paslaugas kliūčių egzistavimo

- 247 SESV 56 straipsnis, kuriame įtvirtinta tiek tokių paslaugų teikėjų, tiek gavėjų laisvė teikti paslaugas, draudžia bet kokią, net visiems vienodai taikomą priemonę, kuri kliudo naudotis ta laisve drausdama, varžydama ar darydama mažiau patrauklią tų teikėjų veiklą kitose valstybėse narėse, nei jie yra įsisteigę (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*, C-42/07, EU:C:2009:519, 51 punktą ir 2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Google Ireland*, C-482/18, EU:C:2020:141, 25 ir 26 punktus).
- 248 Taip yra pagrindinėje byloje aptariamų taisyklių atveju. Iš tiesų, kadangi, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas, toms taisyklėms netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą, jomis sudaromos sąlygos FIFA ir UEFA savo nuožiūra kontroliuoti bet kurios trečiosios įmonės galimybę Sąjungos teritorijoje organizuoti ir komerciškai eksploatuoti tarpklubines futbolo varžybas, bet kurio profesionalaus futbolo klubo galimybę dalyvauti tose varžybose, taip pat – dėl tų priežasčių – bet kurios kitos įmonės galimybę teikti paslaugas, susijusias su tų varžybų organizavimu arba komerciniu eksploatavimu, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 175 ir 176 punktuose.
- 249 Taigi tomis taisyklėmis įvairi aptariama ūkinė veikla ne paprasčiausiai varžoma ar daroma mažiau patraukli, o tiesiog jai kliudoma, apribojant kiekvieno naujo subjekto galimybes ją vykdyti (pagal analogiją žr. 2009 m. kovo 10 d. Sprendimo *Hartlauer*, C-169/07, EU:C:2009:141, 34 punktą ir 2023 m. birželio 8 d. Sprendimo *Prestige and Limousine*, C-50/21, EU:C:2023:448, 62 punktą).
- 250 Tuo remiantis darytina išvada, kad tos taisyklės yra SESV 56 straipsnyje įtvirtintos laisvės teikti paslaugas kliūtis.

3. Dėl galimo pateisinimo egzistavimo

- 251 Ne valstybės kilmės priemonės gali būti leidžiamos, net jeigu jomis varžoma SESV įtvirtinta judėjimo laisvė, jei įrodoma, pirma, kad jų priėmimas pateisinamas kitu nei išimtinai ekonominiu teisėtu bendrojo intereso tikslu, ir, antra, kad jomis nepažeidžiamas proporcingumo principas, o tai reiškia, kad jos yra tinkamos tam tikslui pasiekti ir jomis neviršijama tai, kas tam būtina (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, 104 punktą ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 48 punktą). Konkrečiai kalbant apie sąlygą dėl tokių priemonių tinkamumo, reikia priminti, kad jos gali būti laikomos tinkamomis nurodytam tikslui pasiekti tik tuo atveju, jei tikrai yra skirtos jo siekti nuosekliai ir sistemingai (šiuo klausimu žr. 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*, C-42/07, EU:C:2009:519, 61 punktą ir 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Aukštasis mokslas)*, C-66/18, EU:C:2020:792, 178 punktą).

- 252 Taip pat, kaip ir valstybės kilmės priemonių atveju, būtent subjektas, kuris ėmėsi aptariamų ne valstybės kilmės priemonių, turi įrodyti, kad laikomasi tų dviejų kumuliacinių sąlygų (pagal analogiją žr. 2016 m. sausio 21 d. Sprendimo *Komisija / Kipras*, C-515/14, EU:C:2016:30, 54 punktą ir 2020 m. birželio 18 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Asociacijų skaidrumas)*, C-78/18, EU:C:2020:476, 77 punktą).
- 253 Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į šio sprendimo 142–144 ir 196 punktuose pateiktus duomenis, reikia nuspręsti, kad taisyklių dėl išankstinio leidimo rengti tarpklubines futbolo varžybas ir dėl profesionalaus futbolo klubų bei žaidėjų dalyvavimo tose varžybose priėmimas iš esmės gali būti pateisinamas bendrojo intereso tikslu prieš organizuojant tokias varžybas įsitikinti, kad jos bus organizuojamos laikantis žaidimo principų, vertybių ir taisyklių, kurios yra profesionalaus futbolo pamatas, būtent atvirumo, pasiekimų ir solidarumo vertybių, taip pat, kad tos varžybos sklandžiai ir koordinuojant laiko atžvilgiu bus integruotos į šiai sporto šakai būdingą nacionalinių, Europos ir tarptautinių varžybų „organizuotą sistemą“.
- 254 Vis dėlto tokiais tikslais negalima pateisinti minėtų taisyklių priėmimo, kai joms nėra taikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, tikslumą ir nediskriminuojamąjį pobūdį, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 147, 175, 176 ir 199 punktais.
- 255 Iš tiesų, kad tokia išankstinio leidimo tvarka, kokia nustatyta tose taisyklėse, galėtų būti laikoma pateisinama, ji bet kuriuo atveju turi būti grindžiama objektyviais, nediskriminaciniais ir iš anksto žinomais kriterijais, kad būtų reglamentuotas naudojimasis diskrecija, pagal tą tvarką suteikta organui, įgaliotam išduoti arba neišduoti tokį išankstinį leidimą, ir išvengta piktnaudžiavimo naudojantis ta diskrecija (šiuo klausimu žr. 2002 m. sausio 22 d. Sprendimo *Canal Satélite Digital*, C-390/99, EU:C:2002:34, 35 punktą ir 2019 m. birželio 13 d. Sprendimo *TopFit ir Biffi*, C-22/18, EU:C:2019:497, 65 punktą).
- 256 Nagrinėjamu atveju, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo teiginius, primintus šio sprendimo 248 punkte, neatrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos taisyklės galėtų būti laikomos pateisinamomis teisėtu bendrojo intereso tikslu.
- 257 Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, į šeštąjį klausimą reikia atsakyti, kad SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamos taisyklės, pagal kurias pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, tuo pat metu vykdančios įvairių su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, reikalauja, kad trečiosios įmonės gautų išankstinį jų leidimą Sąjungos teritorijoje steigti tarpklubines futbolo varžybas, ir kontroliuoja profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skirdamos sankcijas, kai toms taisyklėms netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 258 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. SESV 102 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir įgyvendino taisyklės, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas ir kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas, nors šiems įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.
2. SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad įmonių asociacijos sprendimu, kurio tikslas yra konkurencijos trukdymas, laikomas atvejis, kai pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, kurios tuo pat metu vykdo įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, priėmė ir tiesiogiai ar per jų narėmis esančias nacionalines futbolo asociacijas įgyvendino taisyklės, pagal kurias trečioji įmonė privalo iš jų gauti išankstinį leidimą Sąjungos teritorijoje steigti naujas tarpklubines futbolo varžybas ir kuriomis kontroliuojamas profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimas tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skiriant sankcijas, nors šiems įgaliojimams netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti tų įgaliojimų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.
3. SESV 101 straipsnio 3 dalis ir 102 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad taisyklėms, pagal kurias pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, tuo pat metu vykdančios įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, reikalauja, kad trečiosios įmonės gautų išankstinį jų leidimą Sąjungos teritorijoje steigti tarpklubines futbolo varžybas, ir kontroliuoja profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skirdamos sankcijas, SESV 101 straipsnio 1 dalies taikymo išimtis gali būti taikoma arba tos taisyklės gali būti laikomos pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį tik tuo atveju, jei pasitelkus įtikinamus argumentus ir įrodymus būtų įrodyta, kad tenkinamos visos šiuo tikslu nustatytos sąlygos.
4. SESV 101 ir 102 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad:
  - jais nedraudžiamos pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingų asociacijų, tuo pat metu vykdančių įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, nustatytos taisyklės, kiek jose tos asociacijos įvardytos kaip iš visų jų „jurisdikcijai“ priskiriamų varžybų galinčių kilti teisių pirminės turėtojos, jeigu tos taisyklės taikomos tik tų asociacijų organizuojamoms varžyboms, bet ne varžyboms, kurias galėtų organizuoti tretieji subjektai ar įmonės,
  - jais draudžiamos tokios taisyklės, kiek pagal jas toms asociacijoms suteikiami išimtiniai įgaliojimai komerciškai eksploatuoti aptariamą teisę, nebent pasitelkus įtikinamus argumentus ir įrodymus būtų įrodyta, jog tenkinamos visos sąlygos, kad pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį toms taisyklėms galėtų būti taikoma to straipsnio 1 dalies taikymo išimtis ir jos galėtų būti laikomos pateisinamomis atsižvelgiant į SESV 102 straipsnį.

- 5. SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiamos taisyklės, pagal kurias pasaulio ir Europos lygmenimis už futbolą atsakingos asociacijos, tuo pat metu vykdančios įvairią su varžybų organizavimu susijusią ūkinę veiklą, reikalauja, kad trečiosios įmonės gautų išankstinį jų leidimą Sąjungos teritorijoje steigti tarpklubines futbolo varžybas ir kontroliuoja profesionalaus futbolo klubų ir žaidėjų dalyvavimą tokiose varžybose, už šių taisyklių nesilaikymą skirdamos sankcijas, kai toms taisyklėms netaikomi materialūs kriterijai ir procedūros taisyklės, leidžiantys užtikrinti jų skaidrumą, objektyvumą, nediskriminuojamąjį pobūdį ir proporcingumą.**

Parašai